



หนังสือแบบหัดตอบ  
คำถามสยามไวยากรณ์  
วจีวิภาค

สำหรับ

มัธยมต้นปีที่ ๔

ของ

อำนวยการ หอวังต้นทศวิทยาสาสน

---

พิมพ์ครั้งแรก ๒๕๐๐ ฉบับ

พ.ศ. ๒๕๑๒

ราคาเล่มละ ๒๕ สตางค์

---

พิมพ์ที่โรงพิมพ์สยามบรรณกิจ  
ถนนเจริญกรุง ตอนที่สี่ก็พระยา  
พระนกร

[ สอนลิขสิทธิ์ ]



แบบเขียนภาษาไทย

หนังสือแบบหัดตอบ  
คำถามสยามไวยากรณ์  
วจีวิภาค

สำหรับ

มัธยมต้นปีที่ ๔

ของ

อำมาตย์ตรี หลวงสันตติวิทยาสาส์น



## คำนำ

หนังสือคำถามคำตอบนี้ ว่าด้วยส่วนหนึ่งของวิชา  
ไวยากรณ์ภาษาไทยส่วนวจีวิภาค เรียบเรียงขึ้นไว้เพื่อ  
ช่วยการศึกษาของนักเรียนให้มีความเคยชินกับคำถาม  
และคำตอบ การตรวจคำตอบผู้ตรวจจะต้องถือเอา  
ความสามารถพอควรแก่ศักยภาพของนักเรียนเป็นเกณฑ์  
คือวินิจฉัยว่าเด็กนักเรียนชั้นไหน ควรมีความสามารถ  
เพียงไหนก็ถือเพียงนั้นเป็นใหญ่ เพราะฉะนั้นคำตอบที่  
ทำไว้นี้มุ่งหมายให้เป็นคำตอบของ นักเรียนเพียงมัธยม  
ปีที่ ๕ จึงหยุดยกแต่ข้อสำคัญ ๆ ของข้อนั้น ๆ ขึ้นตอบ  
ถ้าประสงค์จะตอบ หรือทราบข้อ ความให้พิสดารยิ่งขึ้น  
แล้วโปรดดูในตำราวจีวิภาคต่อไปเถิด.

อำมาตย์ตรี หลวงสันตวิททยาสาสน์

วันที่ ๓๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๖

## บัญชีเรื่อง

|          |                         |        |
|----------|-------------------------|--------|
| บทที่ ๑  | ลักษณะคำไทย             | หน้า ๑ |
| บทที่ ๒  | ลักษณะคำมาติและสันสกฤต  | ๑๑ ๘   |
| บทที่ ๓  | คำนาม                   | ๑๑ ๓๗  |
| บทที่ ๔  | คำสรรพนาม               | ๑๑ ๒๖  |
| บทที่ ๕  | คำกริยา                 | ๑๑ ๓๕  |
| บทที่ ๖  | คำวิเศษณ์-คุณศัพท์      | ๑๑ ๔๓  |
| บทที่ ๗  | คำวิเศษณ์-กริยาวิเศษณ์  | ๑๑ ๕๒  |
| บทที่ ๘  | คำบุรพบท                | ๑๑ ๖๒  |
| บทที่ ๙  | คำสันธาน                | ๑๑ ๖๘  |
| บทที่ ๑๐ | คำอุทาน                 | ๑๑ ๗๖  |
| บทที่ ๑๑ | ชนิดของคำมาติและสันสกฤต | ๑๑ ๘๓  |



## บทที่ ๑

### คำถามไวยากรณ์วจีวิภาค

---

ถ. คำว่า วจีวิภาค แปลว่าอะไร ? ในที่นี้หมายถึง  
ความถึงอะไร ?

ต. คำว่า วจีวิภาค ตามภาษาบาลีแปลว่าการจำ-  
แนกถ้อยคำ แต่ในที่นี้หมายความว่าถึงชื่อคำราไวยากรณ์  
ซึ่งว่าด้วยถ้อยคำที่ใช้อยู่ในภาษา.

ถ. ทำไมจึงจัดคำราชกรณียกิจไว้ต้นตำราวจีวิภาค?

ต. การที่จัดคำราชกรณียกิจไว้ต้นตำราวจีวิภาคนั้น  
เพราะว่าคำราชกรณียกิจเป็นคำราชาศัพท์ด้วยตัวหนังสือ ซึ่ง  
ใช้เขียนถ้อยคำต่าง ๆ และคำราชาศัพท์ด้วยถ้อยคำ ก็คือ  
คำราชกรณียกิจ เพราะฉะนั้นคำราชกรณียกิจท่านจึงจัด  
ไว้ต้นตำราวจีวิภาค.

ถ. ถ้าในคำราชาไวยากรณ์ทั่วไปมีความหมายต่าง  
กันก็อย่างไร? อย่างไรบ้าง? และในวจีวิภาคหมายความว่า  
อะไร?

ด. ถ้ามีความหมายต่างกันเป็น ๓ อย่าง คือ.

๑. หมายความว่าพยางค์ๆ หนึ่ง เช่นเดียวกับที่แปล  
ออกมาครั้งหนึ่งๆ.

๒. หมายความว่าคำร้องท่อนหนึ่งๆ เช่น คำกลอน  
๒ วรรคเป็นคำหนึ่ง.

๓. หมายความว่าเสียงที่พูดออกมาได้ความอย่าง  
หนึ่งจะเป็นพยางค์ก็ตามเรียกว่าคำหนึ่ง ในที่นี้ (วจี  
วิภาค) หมายความว่าอย่างนี้ ๓ เช่น นา เป็นคำหนึ่ง  
แต่มีพยางค์เดียว นาว่า เป็นคำหนึ่งแต่มี ๒ พยางค์  
นาฬิกา เป็นคำหนึ่งแต่มี ๓ พยางค์ ดังนี้ เป็นต้น.

ฉ. จงหาคำชนิดพยางค์เดียวมา ๑๐ คำ คำชนิด  
สองพยางค์ ๕ คำ คำชนิดสามพยางค์ ๔ คำ ชนิด  
สี่พยางค์ ๓ คำ ชนิดห้าพยางค์ ๒ คำ ชนิดหก  
พยางค์คำหนึ่ง.

## ลักษณะคำไทย

๓

๓. คำชนิดพยางค์เดียว คือ หมา แมว นก หนู  
เปิด ไก่ เรือ แพ บ้าน วัด คำชนิดสองพยางค์คือ  
จังหวัด นาวา ทหาร ชาติ ชูชีพ คำชนิดสามพยางค์  
คือ นาฬิกา ราชนี อนุญาต กรุณา คำชนิดสี่พยางค์  
ก็คือ นมัสการ อุบัติกา งามาธิกา คำชนิดห้าพยางค์  
คือ อุปถัมภิกา มรรคนายิกา คำชนิดหกพยางค์คือ  
คำสนับัตถัมภก.

๔. คำไทยแต่เดิมเป็นอย่างไร ? คล้ายกับคำภาษา  
ไหน ? เพราะเหตุอะไร ?

๕. คำไทยแต่เดิมนักมีพยางค์เดียวโดด ๆ คล้าย  
กับคำภาษาจีน เพราะอยู่ใกล้เคียงกัน.

๖. คำที่มีพยางค์มากมักมาจากภาษาไหน และคำ  
เหล่านั้นตกมาในภาษาไทย แล้วเปลี่ยนแปลงเป็น  
อย่างไร ?

๗. คำที่มีพยางค์มากมักมาจากภาษาบาลีและสัน-  
สกฤต ครั้นตกมาในภาษาไทยแล้ว เราเอามาจัดทอน



ให้น้อยพยางค์ดังกว่าภาษาเดิมของเรา เพราะเราเคยใช้คำน้อยพยางค์ เช่น ตู-ระ ตัดเป็นดูรอ่านว่าดูก กู-ระ-ระ ตัดเป็นกุดอ่านว่า กุดน เป็นต้น ถึงกระนั้นก็ยังมีพยางค์มากกว่าคำไทยเดิมของเรา.

ถ. คำมูลคือคำชนิดใด ? หาตัวอย่างมา ๘ คำ.

ค. คำมูลคือคำที่<sup>๕๕</sup>เราดัดขึ้นเพราะคำเดี่ยวๆ และเป็นคำเดี่ยวโดดๆ แม้จะเป็นคำดัดขึ้นใหม่ๆ หรือมาจากภาษาไหนก็ตาม เช่น แม่ พ่อ ถึง หมา เลือ เข้า น้ำ.

ด. คำประสมคือคำชนิดใด ? หาตัวอย่างมา ๕ คำ.

ต. คำประสมคือคำที่มีคำมูลมากกว่า ๓ คำ มาประสมกันเข้าแล้ว<sup>๕๕</sup>ดัดขึ้นเป็นอีกคำหนึ่ง เช่นแม่น้ำ ลูกเลื้อ พ่อตา แม่ยาย แม่นม.

ถ. คำประสมมีลักษณะเป็นก็อย่าง ? คืออย่างไรบ้าง ?

ค. คำประสมมีลักษณะเป็น ๔ อย่าง คือ.

๑. คำประสมที่เขาคำมูลมีเนื้อความต่าง ๆ มา  
ประสมกันเข้ามีใจความเป็นอีกอย่างหนึ่งไป เช่น คำมูล  
“หาง” (อวัยวะส่วนท้ายของสัตว์) กับ “เลื้อ”  
(สัตว์ชนิดหนึ่ง) รวมกันเป็นคำประสมว่า “หางเลื้อ”  
แปลว่าเครื่องถือท้ายเรือเป็นต้น คำประสมนี้แม้ถึงจะ  
มีความหมายต่างกับคำมูลเดิมก็ดี แต่ก็ต้องอาศัยคำ  
ความของคำมูลเดิมเป็นหลัก เช่น “หางเลื้อ” ก็มีคำ  
ความว่าอยู่ท้ายเรือคูกหางของเลื้อ.

๒. คำประสมที่เขาคำมูลหลายคำมารวมกันเป็นคำ  
เดียว และมีเนื้อความคงตามรูปเดิม แต่นำไปใช้เป็น  
คำต่างชนิดออกไปบ้าง หรือเพื่อให้เนื้อความกว้าง  
ขวางออกไปบ้าง เช่น คำมูล “ชา” กับ “หัก” ซึ่ง  
เป็นคนละคำและต่างชนิดกันด้วย แต่เอามารวมกัน  
เป็นคำเดียว ใช้เป็นลักษณะคุณศัพท์ประกอบนามว่า  
“เด็กชาหัก”.

๓. คำประสมที่เอาคำมุดมีรูปหรือเนื้อความซ้ำกันมารวมกันเป็นคำเดียว คำเหล่านี้บางทีก็มีเนื้อความคล้ายกับคำมุดเดิม บางทีก็เพี้ยนออกไปบ้างเล็กน้อย เช่น เร็ว ๆ คำ ๆ และอีกอย่างหนึ่งใช้คำมุด รูปไม่เหมือนกันแต่เนื้อความอย่างเดียวกัน รวมกันเข้าเป็นคำประสม เช่น ตูแฉ่ ว่ากต่าว แจ่มกระจ่าง ดังนี้.

๔. คำประสมที่ย่อมาจากใจความมาก เช่น “ชาววัง” ย่อมาจาก “คนอยู่ในวัง” “นักสวด” ย่อมาจาก “คนที่ชอบสวด”

๕. คำประสมที่เอาคำมุดเหมือนกันมารวมกันเข้าเป็นคำเดียวนั้น จะแยกออกเป็นคำมุดคำหนึ่ง ๆ ไม่จัดเป็นคำประสมไม่ได้หรือ? เพราะเหตุไร?

๖. คำประสมที่เอาคำมุดเหมือนกันมารวมกันเข้าเป็นคำเดียวนั้น จะแยกออกเป็นคำมุดคำหนึ่ง ๆ และ ไม่จัดเป็นคำประสมไม่ได้ เพราะว่าเมื่อรวมกันเข้าเป็น

คำเดี่ยว บางทีก็มีเนื้อความคล้ายกับคำมูลเดิม บางทีก็เพี้ยนออกไปบ้างเล็กน้อย.

ฉ. คำสมาสคืออะไร? หาตัวอย่างประกอบด้วย.

ค. คำสมาสคือคำที่ย่อคำหลายคำเข้าเป็นคำเดี่ยวกันเช่น เตาไฟ คือเตาที่มีไฟ ถ้วยยา คือถ้วยที่ใช้บรรจุยา.

ด. จงชี้คำต่อไปนี้ว่าไหนเป็นคำมูลไหนเป็นคำประสมอย่างไร (คืออย่างข้อ ๓ หรือข้อ ๒ หรือข้อ ๓ หรือข้อ ๔) เมาแก่ ประจบ สายยู เครื่องมือผสมพู่ เช่นนี้ ผู้ร้าย ขาเขียด (ผัก) สมชาย ตำหร่าย ดาวเรือง (ต้นไม้) ทุ่มเท ปากกา (เครื่องเขียน) ดำเก เมืองๆ ที่ปัก เครื่องดื่ม ขายหน้า ลูกเสือ (คน) นักปราชญ์ ชาวบ้าน ขคว้าน ถึงอย่างไรก็ดี จำเป็น.

ค. คำเหล่านี้เป็นคำมูลคือ ประจบ สายยู สมพู่ ตำหร่าย ดำเก จำเป็น คำเหล่านี้เป็นคำประสมคือถึงต่อไปนี้.



| อย่างข้อ ๓ | อย่างข้อ ๒     | อย่างข้อ ๓ | อย่างข้อ ๔  |
|------------|----------------|------------|-------------|
| ปากกา      | ขายหน้า        | เต๋มาแก    | เครื่องมือ  |
| ดาวเรือง   | ๕๕<br>ชักร้าน  | ชมเชย      | ผู้ร้าย     |
| ลูกเต๋อ    | ถึงอย่างไรก็ดี | ทุ่มเท     | ที่พัก      |
| ขาเขี่ยค   | ๕๕<br>เช่นนี้  | เนื่อง ๆ   | เครื่องดื่ม |
|            |                |            | นักปราชญ์   |
|            |                |            | ชาวบ้าน     |



## บทที่ ๒

ถ. คำภาษาอื่นเช่นดาว เขมร จีน ฯลฯ เหตุไร  
จึงไม่ต้องนำมาอธิบายเป็นพิเศษ อย่าง คำบาดีและดั้น-  
ดงกฤต ?

ท. เพราะว่าคำภาษาอื่นนอกจากภาษาบาดีและดั้น-  
ดงกฤต มีลักษณะอย่างเดียวกับภาษาไทย แต่คำบาดี  
และดั้นดงกฤต มีลักษณะผิดกับภาษาไทยอยู่บ้าง เช่น  
มีอุปสรรคประกอบหน้าศัพท์ มีปัจจัยและวิภัติคำประ-  
กอบอยู่ท้ายศัพท์แทบทั้งนั้น.

ถ. อุปสรรคคืออะไร ? ใช้ทำอะไร ? คล้ายกับคำ  
ชนิดไหนในภาษาไทย ? และต่างกันอย่างไรบ้าง ?

ท. อุปสรรคคือ คำจำพวกหนึ่งใช้ประกอบหน้า  
ศัพท์ เพื่อขยายความของศัพท์นั้นให้ต่างออกไป อุป-  
สรรคคล้ายคำวิเศษณ์ในภาษาไทย แต่ต่างกับคำ  
วิเศษณ์ เพราะไม่นับว่าเป็นคำหนึ่งต่างหากอย่างคำ

วิเศษณ์ ต้องนับรวมเข้าเป็นคำเดียวกับศัพท์เดิมที่อยู่ข้างท้าย ตัวอย่าง ทู เป็น อุปสรรคแสดงเป็น ทูร เช่น ทูรชน แปลว่าคนชั่ว และนับรวมกันเป็นคำเดียวกับศัพท์เดิม (ชนที่อยู่ข้างท้าย).

ถ. อุปสรรคสำหรับใช้ กับ คำพ้อง ไหนได้บ้าง ?  
หาตัวอย่างมาด้วย.

ท. อุปสรรคนี้โดยมากใช้นำหน้าเฉพาะ คำบดและฉันท์กฤตเท่านั้น ไม่ใคร่ใช้นำหน้าคำไทย เว้นแต่คำโบราณบางคำเท่านั้น คำบดและฉันท์กฤตที่มีอุปสรรคที่ใช้ชุกชุมในภาษาไทยมีดังนี้เช่น สฺ แปลว่า ตี งาม ง่าย วิธีใช้แสดงเป็น สฺ งาม สฺ ง่าย และสระก็ได้ เช่น สฺภามิต สฺภาพ สฺภาค สฺวคนซ์ สฺวรส สฺรเดธ ฯลฯ.

ธ. อุปสรรคต่อไปนี้ สฺ ทู นิ สฺ เมื่อประกอบกับศัพท์เข้าแล้วเปลี่ยนแปลงไปได้อย่างไรบ้าง ?

ลักษณะคำาาดีแะดัันดกฤต

๓๓

ค. อุปสรรคเหล่านี้เมื่อประกอบกับศัพท์เข้าแล้ว  
มักเปลี่ยนแปลงไปได้ดังนี้ เช่น สฺ แสดงเป็น ไส่ สฺ  
เดา และสรกัได่ ๆแสดงเป็นทร ทฺร กัได่ นิแสดง  
เป็นนฤ นร เนรกัได่ ดัแสดง เป็น ดัญ ดัง ดง  
ดม กัได่ เช่น สุภาสิต ไส่ภาค สฺวคนธ์ เสาจรด  
สรเดว ๆศักัด ทรพิษ ทฺรชน นฤทฺถร นรันตราย  
เนรคุณ ดัญจร ดังวาศ ดงเคราะห์ ดมพาส.

ก. จงหาคำาตัวอย่างที่มีอุปสรรคเหล่านี้ ประกอบ  
อยู่ด้วยมาอย่างละ ๒ คำ อุป ปรี อธิ ปฏิ.

ค. ได้หาตัวอย่างมาอย่างละ ๒ คำแล้ว เช่น อุปราช  
อุปนายก ปริณชิต ปรีหาร อธิบัติ อธิกรณ์  
ปฏิโคม ปฏิเสธ.

ก. บัจจัย กับ วิภคค์ คืออะไร?

ค. บัจจัยกับวิภคค์คือ คำาจำพวกที่ใช้ประกอบอยู่  
ข้างท้ายศัพท์แทบทั้งนั้น.

ถ. น กับ ณ หรือ อนัย กับ ธณัย มีที่ใช้ต่างกันอย่างไร? หาตัวอย่างมาด้วย.

ต. น กับ ณ หรืออนัย กับ ธณัย ใช้ประกอบท้ายคำกริยา แต่ถ้าอยู่หลังตัว ร และ ษ ให้ใช้แต่ ณ หรือ ธณัย เท่านั้น ตัวอย่างที่ไม่ได้ตามตัว ร และ ษ เช่น ส่วน (การพัง) จณ (การไหล) ชิน (ผู้ชนะ) เสาธณัย ทรรคณัย ตัวอย่างที่ตามตัว ร และ ษ ได้แก่ แก้วว่า อุทาหรณ อุทธรณ ไปรษณัย กรณัย.

ถ. บั๊จจัยเหล่านี้คือ อี้, อีน, อินี มีความหมายว่าอะไรบ้าง? หาตัวอย่างมาอย่างละ ๕ คำ.

ต. บั๊จจัยเหล่านี้คือ อี้ กับ อีน มีความหมายว่า มี บั๊จ ใช้่อี ส่วนต้นสกดฤตใช้อีน เช่น หักถี้ หักดิน (ข้าง) บั๊กรี้ บั๊กษิน (นก) เป็นต้น อินี มีความหมายว่าเป็นเพศหญิง และเปลี่ยนเป็นอินี เมื่อเติมหลังคำที่มีตัว ร หรือ ษ เช่น ภิกขุณี ภิกษุณี ราษินี ภาคินี.



ถ. วิภคฺติเรานํมาไซฺในภาษาไทยอย่างไรบ้าง ?

ค. วิภคฺติ<sup>๕</sup>นี้ เราไม่ได้นำมาไซในภาษาไทย เป็นแต่ติดมาบ้างในคำประพันธ์ เช่นกล่าววว่า พระพุทฺโธ พระพุทฺธัง ฯลฯ แต่ก็เพื่อต้องการสัมผัสเท่านั้น มิได้ประสงค์จะให้บอก การก หรือพจน์ ของคำเหมือนภาษาเดิมของเขา.

ถ. คำสมาส บาลีและสันสกฤตนั้นอย่างไร ?  
อธิบาย และหาตัวอย่างมา ๓ คำ.

ค. คำสมาสในภาษาบาลีและสันสกฤต คือ คำหลายคำอาจย่อเข้าเป็นคำเดียวได้ เช่น เสฏฺฐิปฺุตฺโต (ลูกเศรษฐี) ราชวงศ์ ราชกุมาร แพทยสมาคม.

ถ. ข้อสังเกตคำสมาส บาลี และสันสกฤตมีอย่างไรบ้าง ?

ค. ข้อสังเกตมี ๓ อย่างคือ (๑) คำสมาสมักเรียงลำดับกันกับภาษาไทย เช่นราชกุมาร แพทยสมาคม (หมอ-ที่ประชุม) เสฏฺฐิปฺุตฺโต (เศรษฐี-ลูก)

(๒) บางคำเรียงลำดับอย่างเดียวกันกับภาษาไทย เช่น บุตรภรรยา แต่ต้องอ่านว่า บุต-ตระ-พัน-ระ-ยา จึงจะเป็นคำสมาส ถ้าอ่านว่า บุต-พัน-ระยา กลายเป็นสองคำไป (๓) ถ้าคำสมาสอย่างที่มีเสียงสระอะอยู่ท้ายคำ เช่น เกระ คณะ ในคำเกระสมาคม คณะก็ต้องเอาวิสรรชนีในท่ามกลางออก และคงอ่านอย่างเดิม.

ถ. คำที่มีฉัญญประกาศต่อไปนี้ เป็นคำเดี่ยวหรือกัคำ? เพียงไหนเป็นคำหนึ่ง? เพราะเหตุไร?

(๑) ศีลสมาธิปัญญา ตามคำนี้เรียกว่าไตรสิกขา.

(๒) หลักสูตรธรรมวินัย มีเป็นสามชั้นคือ นวกะ

มัชฌิมะ และเอกระ.

(๓) คณะสงฆ์ ในมณฑลนี้มีพระราชคณะ เป็นเจ้าคณะมณฑล.

(๔) สมณฑุต นำสมณคำสน์ ของพระสังฆ-  
ราชในลังกาทวีป เข้ามาถวายสมเด็จพระมหาสมณะ  
ในสยาม.

ต. ข้อ ๓. คัดเป็นคำ ๓ สมานเป็นคำ ๓ บัญญา  
เป็นคำ ๓ เพราะมีความหมายแยกกันเป็นสามอย่าง  
ส่วนไตรสิกขานั้นเป็นคำ ๓ เพราะหมายถึงสิกขาหมู่ ๓  
และมีคำเรียงกดับกัน.

ข้อ ๔. หลักสูตรเป็นคำหนึ่ง หมายถึงข้อ ข้อ  
กำหนดระณิต ๓ ขรรณวินัยคำ ๓ หมายถึงวินัยระณิต  
หนึ่ง มีคำเรียงกดับกัน นวกระคำ ๓ มัชฌิมะคำ ๓  
เถระคำ ๓ เพราะหมายถึงชั้นหนึ่งๆ ว่ามีข้ออย่างไร  
และมีประวัติระณิตกันอยู่ด้วย.

ข้อ ๕. คณะคำ ๓ สังฆคำ ๓ เพราะมีประวัติระณิต  
ข้างท้ายของคำกันไว้ ราชาคณะเป็นคำ ๓ หมายถึง  
ฐานันดรศักดิ์ของพระ เจ้าคำ ๓ คณะคำ ๓ มณฑุตคำ ๓

ข้อ ๔. สมณทูตคำ ๓ เพราะไม่มีประวัติวรรณ  
 สมณคำสนักคำ ๓ เพราะไม่มีประวัติวรรณ ดังภาพ  
 คำ ๓ เพราะเรียงลำดับกันกับภาษาไทย มหาสมณะ  
 คำ ๓ เพราะเรียงคำกดับกันกับภาษาไทย.



### บทที่ ๓

ถ. คำนามใช้เรียกคำพวกไหน ?

ด. นามเป็นคำที่ใช้เรียกสิ่งที่มีรูปหรือไม่มีรูปก็ได้  
เช่น ดิน น้ำ ลม ไฟ บาป บุญ คุณ โทษ.

ถ. นามแบ่งออกเป็นกี่พวก ? มีอะไรบ้าง ?

ด. นามแบ่งออกไปเป็น ๕ พวก คือ สำนามยนาม  
วิสามานยนาม สมุหนาม ลักษณะนาม และอาการ  
นาม.

ถ. คำสำมนามยนาม คือ คำชนิดใด และมีที่ใช้  
อย่างไร ?

ด. สำนามยนาม คือ เป็นชื่อทั่วไป ไม่จำกัด  
เฉพาะลงไปถึงขั้นใดขั้นหนึ่ง และคนมีที่ใช้เป็น ๒ ชั้น  
คือ เป็นชื่อสิ่งของจำพวกใหญ่ เช่น คน นก ฯลฯ  
ชั้นหนึ่ง และเป็นชื่อสิ่งของจำพวกย่อยออกไปจากจำ

พวกใหญ่อีกชั้นหนึ่ง เช่น ไทย จีน แรก มอญ พิตาป  
กิงโครง สารีกา.

ถ. ถ้ามานยนาม จำพวกย่อย ออกไป จากจำพวก  
ใหญ่อีกชั้นหนึ่งนั้น เรียกว่าอะไร ? ยกตัวอย่างประ-  
กอบ.

ต. ถ้ามานยนาม จำพวกย่อย ออกไป จากจำพวก  
ใหญ่อีกชั้นหนึ่งนั้น ให้เรียกว่ามานยนามบอกชนิด  
เช่น ไทย จีน กิงโครง.

ถ. ถ้ามานยนามบอก ชนิด กับวิธานยนามต่าง  
กันอย่างไร ?

ต. ถ้ามานยนามบอก ชนิดเป็นชื่อ สิ่งของจำพวก  
ย่อยออกไปจากจำพวกใหญ่อีกชั้นหนึ่ง เช่น จีน พม่า  
กระบอก ๑๓ ๑ เป็นต้น ส่วนวิธานยนามนั้นเป็นคำ  
นามเฉพาะที่<sup>๕๕๕</sup>ตั้งขึ้น สำหรับคนสัตว์และสิ่งของบาง  
อย่างเพื่อให้รู้ชัดว่า คน<sup>๕๕</sup>นี้ สัตว์<sup>๕๕</sup>นี้ ของสิ่ง<sup>๕๕</sup>นี้ ๑๓ ๑  
เช่น สัตว์ดี ภูมิกดีภูมิดา จันทบุรี หนันดลมาคม.

ก. สมุหนามเป็นคำชนิดใด?

ด. สมุหนามนั้นเป็นคำนามของคน สัตว์ และ สิ่ง ของที่รวมกันอยู่มากด้วยกัน เช่น กอง ฝูง ไรดง  
คณะ ฯลฯ

ก. สมุหนามต่างกับ सामานยนามอย่างไร?

ด. สมุหนามต่างกับ सामานยนาม คือ सामานยนาม เป็นชื่อของชนิด ซึ่งมีได้รวมกัน ส่วนสมุหนามนั้น เป็นชื่อของหมวดหมู่แห่งคน สัตว์ และสิ่งของตาม ชนิดที่เรียกอีกทีหนึ่ง และหมายความถึงจำนวนมาก รวมกันอยู่ ไม่ใช่แยกกันอยู่.

ก. ลักษณะนาม คือ นามชนิดใด?

ด. ลักษณะนาม คือ คำนามที่บอกลักษณะของ सामานยนามอีกทีหนึ่ง เช่น คำเรียกพระว่ารูป สัตว์ ว่าตัว เรียกว่าดำ.

ก. จงหาคำที่เป็น सामานยนามก็ได้ เป็นลักษณะนามก็ได้มา ๕ คำ และชักตัวอย่างกำกับไว้ด้วยทุกคำ.

ต. ได้หาคำที่เป็นสำนวนนามก็ได้ เป็นลักษณนามก็ได้มา ๕ คำ แล้วในตัวอย่างเหล่านี้,

| ใช้เป็นสำนวนนาม                      | ใช้เป็นลักษณนาม           |
|--------------------------------------|---------------------------|
| หลัง เช่น หลังของท่านเพื่อน<br>โกด   | ฉิมบ้านใหม่ ๑ หลัง        |
| กุด ,, ท่านจ้างกุดมากคน              | ท่านมีผ้าด้ายก็กุด        |
| เกวียน ,, รถยนต์ไปเร็วกว่า<br>เกวียน | ปีนี้เราได้เข้า ๓๐ เกวียน |
| ไห ,, ไหใบนี้ใหญ่กว่า<br>ใบ          | ช้อนน้ำปลา ๑ ไห           |
| รูป ,, รูปนี้ใครเขียนงาม<br>นัก      | พระสงฆ์ ๕ รูปส่งมณฑล      |

ถ. อาการนาม คือ คำชนิดไร? มีที่สังเกตอย่างไร?

ต. อาการนาม คือ คำนามที่เป็นชื่อแห่งกิจวิทยาการ หรือความปรากฏต่าง ๆ แห่งคน สัตว์ และ



ตั้งของเนื่องจากคำกริยา และคำวิเศษณ์ เช่นการกิน  
ความตาย ความสวย มีที่สังเกตได้ เพราะว่า โดย  
มากคำเหล่านี้เป็นคำสมาสมี การหรือความ นำหน้า  
มียกเว้นบ้าง.

ถ. คำในความต่อไปนี้เป็นคำนามชนิดใด ?

ก. มะพร้าวต้นกก ยากต้นมี.

ข. ความรักนั้นมีสองสถาน บิดามารดารักมัก  
เป็นผล ที่ฟังหนึ่งฟังได้แต่กายคน เกิดเป็นคนคิดเห็น  
จึงเจรจา.

ค. วัดนางชีมีแต่พระสงฆ์ ไม่เห็นของค่านางชีอยู่  
ที่ไหน.

ง. เหมือนราชู๋จับพระจันทร์ ประชากรก็ประ-  
โคมระยั้งดัง.

ตอบดังนี้.

|         |           |           |            |
|---------|-----------|-----------|------------|
| มะพร้าว | สำนวนนาม  | คน        | สำนวนนาม   |
| คก      | อาการนาม  | คน        | สำนวนนาม   |
| ยาจก    | สำนวนนาม  | วัด       | สำนวนนาม   |
| มี      | อาการนาม  | นางชี     | วิสำนวนนาม |
| ความรัก | อาการนาม  | พระสงฆ์   | สำนวนนาม   |
| สถานที่ | ลักษณะนาม | องค์      | สำนวนนาม   |
| บิดา    | สำนวนนาม  | นางชี     | สำนวนนาม   |
| มารดา   | สำนวนนาม  | ราหู      | วิสำนวนนาม |
| ผล      | สำนวนนาม  | พระจันทร์ | วิสำนวนนาม |
| ที่พึ่ง | สำนวนนาม  | ประชากร   | สมุหนาม    |
| กาย     | สำนวนนาม  | ระฆัง     | สำนวนนาม   |

ถ. คำการและความที่นำหน้าอาการนามนั้นมันที่ใช้  
ต่างกันอย่างไร?

ด. ใช้ต่างกันดังต่อไปนี้ ถ้านำหน้ากริยามักใช้การ  
และถ้าคำกริยามักความว่า มี เป็น เกิด คับ เจริญ

เชื่อม หรือกริยาที่เกี่ยวกับจิตใจมักใช้ความนำหน้า เช่น ความมี ความเป็น ความคิดเป็นต้น และถ้าคำวิเศษณ์จะใช้ความนำหน้าเป็นพื้น เช่น ความดี ความชั่วเป็นต้น คำการ และความนี้ในที่บางแห่งเขาได้จะออกไว้ในที่เข้าใจก็มี เช่น นอนดึกว่านัง รักยิ่งสระไม่กลัวตาย.

ก. คำอาการนามทั้งหมดต้องมีคำชนิดไร เป็นหลัก?

ด. ต้องมีคำกริยา หรือวิเศษณ์อยู่หลังคำการ หรือความเป็นหลัก บางครั้งคำการหรือความละไว้ในที่เข้าใจก็มี เช่น พุดง่ายฟังยาก หาบดีกว่าคอน รักดี หามจั่ว รักชั่วหามเส้า.

ง. คำนามต่อไปนี้ เป็นลักษณะนามจำพวกไหน? ว่าอะไร? เกวียน รถ ปราสาทของหลวง เลื่อย สี่กบ (ใส่ไม้) ยักษ์ ภิกษุ ฤๅษี ปี่ เกาทัณฑ์ พระพุทธรูป กวอบรูป ขนมนั่ง บุหรี่ วัด.

ตอบดังนี้

|              |                  |         |     |         |
|--------------|------------------|---------|-----|---------|
| เกวียน       | เป็นลักษณะนามบอก | ชนิด    | ว่า | เล่ม    |
| รถ           | " "              | จักรยาน | "   | คัน     |
| ปราสาทของ    | " "              | ชนิด    | "   | องค์    |
| หลวง         | " "              | "       | "   | "       |
| เลื่อย       | " "              | จักรยาน | "   | คัน     |
| ตัว          | " "              | ชนิด    | "   | เล่ม    |
| กบ (ใสไม้)   | " "              | ชนิด    | "   | เล่ม    |
| ยักษ์        | " "              | ชนิด    | "   | คน      |
| ภิกษุ        | " "              | ชนิด    | "   | รูป     |
| ฤษี          | " "              | ชนิด    | "   | คน      |
| ปี่          | " "              | ชนิด    | "   | เดา     |
| เกาทัณฑ์     | " "              | จักรยาน | "   | คัน     |
| พระพุทธรเจ้า | " "              | ชนิด    | "   | พระองค์ |
| กรอบรูป      | " "              | จักรยาน | "   | บาน     |
| ขนมปัง       | " "              | จักรยาน | "   | ก้อน    |
| บุหรื        | " "              | อาหาร   | "   | มวน     |
| วัด          | " "              | วัด     | "   | วัด     |



ถ. คำถามที่ขีดัญญประกาศต่อไปนี้ เป็นนาม  
ชนิดใด?

ก. เรือไฟ ๓ ลำ ข. ความโง่มาก่อนความฉลาด  
ค. พระมหานิกาย มากกว่าพระธรรมยุต ง. ที่ป่า  
ทางเมืองนครสวรรค์ ข้างหลายโสดง จ. คนที่มีความ  
ดีกว่าคนที่มีความ

ตอบดังนี้.

ก. เรือไฟเป็น सामान्यนาม ลำเป็นลักษณนาม.

ข. ความโง่ความฉลาดเป็นอาการนาม.

ค. พระเป็น सामान्यนาม มหานิกาย, ธรรมยุต  
เป็นสมุหนาม.

ง. ป่า เมือง ข้าง เป็น सामान्यนาม นครสวรรค์  
เป็นวิ सामาน्यนาม โสดงเป็นลักษณนาม.

จ. คน มีความ ทวิพจน์ เป็น सामาน्यนาม.

## บทที่ ๔

ถ. คำสรรพนามแบ่งออกกี่จำพวก? คืออะไรบ้าง

ต. คำสรรพนามแบ่งออกเป็น ๖ จำพวก คือ บุรุษสรรพนาม ประพันธสรรพนาม ปฤจฉาสรรพนาม วิภาคสรรพนาม นิยมสรรพนาม และอนิยมสรรพนาม.

ถ. บุรุษสรรพนาม คืออะไร? มีกี่พวก? พวกอะไรบ้าง? ชักตัวอย่างกำกับมาด้วยพวกละ ๕ คำ.

ต. บุรุษสรรพนามคือคำสรรพนามที่ใช้แทนคำชื่อในการพูดจากัน บุรุษแปลว่าชาย แต่ใน<sup>๕๕</sup>ที่นั้หมาย  
ความว่า คนที่เกี่ยวข้องในการพูดจากัน บุรุษสรรพนาม<sup>๕๖</sup>นี้แบ่งออกเป็น ๓ จำพวก คือ ประถมบุรุษได้แก่คำ  
ว่า ข้าฯกู ฉัน ฌม เรา เป็นต้น ทวิตยบุรุษ ได้แก่  
คำว่า เจ้า เธอ มึง ท่าน เธอเป็นคัน ดฤตยบุรุษได้แก่  
คำว่า เรา มัน เธอ ท่าน พระองค์.

ก. ประพันธ์สรรพนาม คือคำชนิดไหน ? มีที่ใช้  
อย่างไรบ้าง ?

ต. ประพันธ์สรรพนามคือคำสรรพนาม สำหรับ  
ใช้แทนนามที่ติดต่อกัน เช่น ที่ ซึ่ง อัน ตัวอย่าง ฉัน  
ชอบคนที่ขยัน แทนที่จะพูดว่า “ฉันชอบคนคนขยัน”  
คนซึ่งเกียจคร้านต้องลำบาก แทนที่จะพูดว่า “คน  
คนเกียจคร้านต้องลำบาก” บ้านฉันเปลี่ยวหมักจะร้าง  
แทนที่จะพูด “บ้านบ้านเปลี่ยวหมักจะร้าง”.

ถ. ประโยคต่อไปนี้ละคำถามอะไรที่อยู่หน้าประ-  
พันธ์สรรพนามไว้ในที่เข้าใจ ? ที่ทำเช่นนั้นไม่ดี ซึ่งว่า  
รักนั้นฉันไม่เชื่อ การจะให้เขารักนั้นต้องประพฤติดี.

ต. ได้ละคำถาม การ คำ และ อัน ไว้ในที่เข้าใจตามลำดับ.

ก. ปรุจฉาสรรพนามคือคำชนิดไหน ? ชักตัวอย่าง

ต. ปรุจฉาสรรพนามคือคำสรรพนามที่ใช้เป็นคำ  
ถามได้แก่ ใคร ? อะไร ? ไหน ? เช่นตัวอย่างใน

ประโยคว่า ใครมา? อะไรวิ่ง? ไหนหนวกเขอ?

ถ. คำว่า “ใคร อะไร ไหน” มีที่ใช้ต่างกัน  
อย่างไรบ้าง และเป็นคำชนิดใดได้บ้าง?

ด. คำใครมักใช้แทนคน แต่ใช้เป็นคำคุณศัพท์ไม่ได้  
คำอะไร ไหน ใช้แทนทั่วไป และใช้เป็นคำคุณศัพท์  
ได้ด้วย เช่น สัตว์อะไร? จังหวัดไหน?

ธ. วิภาคสรรพนามคืออะไร? ได้แก่คำไหนบ้าง?  
มีที่ใช้ต่างกันอย่างไร?

ด. วิภาคสรรพนาม คือสรรพนามที่ใช้แทนนาม  
ข้างหน้าที้นำแยกออกเป็นส่วน ๆ ได้แก่คำว่า ต่าง บ้าง  
กัน เช่น ชาวภาคต่างก็เกี่ยวข้าว ชาวภาคบ้างไถนาบ้าง  
ค่านา ชาวบ้านทะเลาะกันเป็นต้น ต่าง ใช้แทนนามข้าง  
หน้า เพื่อให้รู้ว่านามนั้นจำแนกเป็นหลายส่วน แต่ทำ  
กริยาอย่างเดียวกัน บ้าง ใช้แทนนามข้างหน้าเพื่อให้รู้  
ว่านามนั้นหลายส่วนเหมือนกันแต่แยกทำกริยาต่างๆ กัน



กันใช้แทนนามข้างหน้าเพื่อให้รู้ว่านามนั้นหลายส่วน  
ซึ่งทำกริยาเกี่ยวข้องกัน.

ก. คำที่เป็นวิภาคศัพท์พจนานามนั้น นอกจากเป็น  
วิภาคศัพท์พจนานามแล้ว เป็นคำชนิดใดได้บ้าง ? ชัก  
ตัวอย่าง.

ข. คำที่เป็นวิภาคศัพท์พจนานามนั้น บางทีนำมาใช้เป็น  
คุณศัพท์หรือกริยาวิเศษณ์ก็มี ถ้าใช้ประกอบคำนาม  
เป็นคุณศัพท์ ประกอบคำกริยาเป็นกริยาวิเศษณ์ เช่น  
เราต่างคนก็ต่างอยู่ ต่างคำแรกเป็นคุณศัพท์ คำหลัง  
เป็นกริยาวิเศษณ์ สุนัขขี้บ่าง แมวขี้บ่าง วัวขี้บ่าง เคว้งขี้บ่าง  
ขี้บ่าง สองคำแรกเป็นคุณศัพท์ สองคำหลังเป็นกริยา  
วิเศษณ์ เราพูดกัน เขาถือกัน เขาทำงานกัน กัน ทั้ง  
สามคำนี้เป็นกริยาวิเศษณ์.

ค. คำ ต่าง ขี้บ่าง และ กัน ในประโยคหรือวลีต่อไป  
นี้ เป็นคำชนิดใด ?

๓. นักเรียนต่างคนที่ต่างเรียนหนังสือ ๒. เขามี  
นกบ้าง กาบ้าง ๓. เขานั่งบ้าง นอนบ้าง ๔. เขา  
ถือกัน ๕. กันดาก่อนละ.

๓. ต่างในประโยคหนึ่งคำแรก เป็นคุณศัพท์ คำ  
หลังเป็นกริยาวิเศษณ์ บ้างในประโยค ๒ เป็นคุณศัพท์  
บ้างในประโยค ๓ เป็นกริยาวิเศษณ์ กันในประโยค ๔  
เป็นกริยาวิเศษณ์ กันในประโยค ๕ เป็นบุรุษสรรพนาม

๓. มีข้อสังเกตอย่างไรบ้าง ที่เกี่ยวกับคำ ต่าง  
บ้าง และ กัน.

๓. มีข้อสังเกตดังต่อไปนี้คือ ต่างกับบ้างถ้าใช้  
ด้อยๆ นับว่าเป็นวิภาคสรรพนาม ถ้าใช้ประกอบนาม  
เป็นคุณศัพท์ ถ้าใช้ประกอบกริยาเป็นกริยาวิเศษณ์  
กัน ถ้าใช้ประกอบกริยานับเป็นกริยาวิเศษณ์ ถ้าใช้  
แทนนามไม่ว่าส่วนของประโยค นับว่าเป็นวิภาค  
สรรพนาม.

ก. จงหาตัวอย่างข้อความที่ใช้สรรพนามสรรพนาม  
แต่ละคำนามข้างหน้าไว้ในที่เข้าใจมา ๕ ข้อ และบอก  
ด้วยว่าจะคำนามที่ตรงไหน ? ใช้เต็มว่าอะไร ?

ด. ตอบดังนี้

๑. ที่ท่านพูดให้ฟังนั้นฉันยังไม่เชื่อ ใช้เต็มว่า ( คำ  
ที่ท่านพูดให้ฟังนั้นฉันยังไม่เชื่อ )

๒. ที่ทำเช่นนั้นดีมาก ใช้เต็มว่า ( การ ที่ทำเช่นนั้น  
ดีมาก ).

๓. อันที่จะให้เขาเชื่อถือนั้นดียังมีความดีด้วย ใช้เต็ม  
ว่า ( คน อันจะให้ เขาเชื่อถือนั้นดียังมีความดี )

๔. ซึ่งว่าโลกหมุนนั้นฉันเห็นจริงด้วย ใช้เต็มว่า  
( เรื่อง ซึ่งว่าโลกหมุนนั้นฉันเห็นจริงด้วย )

๕. อันจะให้เขารักกันนั้นต้องประพฤติดี ใช้เต็มว่า  
( การ อันจะให้เขารักกันนั้นต้องประพฤติดี ).

คำที่มีสัญญา ประกาศเป็น คำที่จะไว้ในฐานที่เข้าใจ  
เขาเอง.

ถ. นิยมธรรมพนามคืออะไร? และคำนิยมแปลว่าอะไร? ได้แก่คำอะไรบ้าง? และใช้ปะปนกับคำชนิดใดได้บ้าง? มีที่สังเกตอย่างไร?

ด. นิยมธรรมพนามคือคำที่ใช้แทนนามเพื่อให้รู้กำหนดแน่นอน นิยมแปลว่ากำหนด ได้แก่คำว่า นี่ นั่น โน้น และมักใช้ปะปนกับคำคุณศัพท์ นี่ นั่น โน้น ซึ่งอาจจะสังเกตได้ ตามหน้าที่ของคำในใจความนั้น ๆ เช่น นี่เป็นหนังสือของท่าน นี่เป็นนิยมธรรมพนาม เพราะเป็นประธานของคำกริยา เป็นซึ่งละไว้ในที่เข้าใจเอาเอง หนังสือของท่าน นี่เป็นคำคุณศัพท์ เพราะประกอบคำนามหนังสือ.

ด. อนิยมธรรมพนามคืออะไร? แปลว่าอะไร? ได้แก่คำอะไรบ้าง? มีที่ปะปนกับคำชนิดใดบ้าง? มีที่สังเกตอย่างไร?

ด. อนิยมธรรมพนามคือคำที่ใช้แทนนามที่ไม่กำหนดแน่นอนลงไปว่าเป็นสิ่งหนึ่งสิ่งใด อนิยมแปลว่าไม่



กำหนด ได้แก่คำว่า ใคร อะไร โหน ผู้ใด ซึ่งใช้ใน  
ฐานที่ไม่ใช่คำถาม และมักใช้ปะปนกับคำที่เป็นประธาน  
สรรพนาม ซึ่ง อาจสังเกตเขาได้จากใจความว่าเป็นประ-  
โยคคำถามหรือไม่เท่านั้น ตัวอย่าง

ใช้เป็นอนิยมสรรพนาม    ใช้เป็นประธานสรรพนาม

ใคร เช่น เขาไม่เห็นใครแล้ว    ใครเห็นเขามาบ้าง ?

ผู้ใด ,, ผู้ใดจะนั่งก็ได้    ผู้ใดพูดเมื่อตะกั้น ?

อะไร ,, จะต้องการอะไรก็ได้    อะไรอยู่ที่นั่น ?

ด. คำในข้อความต่อไปนี้    คำไหนเป็นนามหรือ  
สรรพนามชนิดไร ?    มีที่สังเกตอย่างไร ?

ก. ต่างคนต่างคิดผิดกันไป    ผู้ใดจะเอาความ  
คิดผู้อื่นถูก    เพราะต่างก็ไม่รู้จักจิตใจแห่งกัน.

ข. อันเกิดมาเป็นผู้ชาย    ต้องรักชื่อเสียงของตน.

ค. “ใครนั่งทำอะไรอยู่ที่โน้น ?    “ข้าเอง  
ขอรับ”

ด. ในข้อ ก. คน. เป็นสำนวนนาน ผู้ใดเป็น  
 นิยมสรรพนาม (เพราะไม่ใช่คำถาม) ความคิดเป็น  
 ฮาการนาม ผู้อื่นเป็นนิยมสรรพนาม ต่างเป็น  
 วิภาคสรรพนาม เพราะอยู่โดดๆ ตามคำพัง จิตต์ใจ  
 เป็นสำนวนนาน กันเป็นวิภาคสรรพนาม.

ข้อ ข. อันเป็นประพันธสรรพนาม แทนคนที่ละ  
 ไว้ในที่เข้าใจ ผู้ชายเป็นสำนวนนาน ชื่อเสียงเป็น  
 สำนวนนาน คนเป็นสำนวนนาน.

ข้อ ค. ใครเป็นประธานสรรพนาม ใช้เป็นคำถาม  
 อะไรเป็นประธานสรรพนาม ใช้เป็นคำถาม บ้าเป็น  
 สำนวนนาน ผมเป็นบุรุษสรรพนาม.

## บทที่ ๕

ถ. คำกริยาคืออะไร? มีกี่อย่าง? จงบอกชื่อ.

ต. คำกริยา คือ คำแสดงอาการของนามหรือ  
สรรพนามให้รู้ว่าเป็นอย่างไรหรือทำอะไร เช่น นกบิน  
คนนอน ไฟดับ (ที่ขีดัญญูประกาศเป็นคำกริยา)  
กริยามี ๔ อย่างคือ อกรรมกริยา สกรรมกริยา  
วิกตรกริยา และกริยานุเคราะห์.

ถ. อกรรมกริยาคืออะไร? ชักตัวอย่าง.

ต. อกรรมกริยา คือ คำกริยาที่มีใจความครบ  
บริบูรณ์ ไม่ต้องมีคำที่เป็นกรรมมาช่วยข้างท้ายก็ได้  
ความ เช่น เขาไป นกบิน เรานนอน คำ “ไป, บิน,  
นอน,” เป็นอกรรมกริยา.

ถ. สกรรมกริยาคืออะไร? ชักตัวอย่าง.

ต. สกรรมกริยา คือ คำกริยาที่ต้องมีกรรมมาช่วย  
ข้างท้ายจึงจะได้ความครบบริบูรณ์ เช่น หมากัดเด็ก

เราหยากน้ำ เราตักทอง คำ “กัก, อยาก, ดี” เป็น  
 สกรรมกริยา.

ก. หาตัวอย่างคำที่เป็น อกรรมกริยาก็ได้ สกรรม  
 กริยาก็ได้ มาอย่างละ ๓ คำ แล้วผูกเป็นข้อความ  
 กำกับมาด้วย.

ด. เช่น เปิด ปิด วาง ในประโยคเหล่านี้.

ใช้เป็นคำอกรรมกริยา

|                             |             |                     |
|-----------------------------|-------------|---------------------|
| เปิด เช่นหน้าต่าง           | <u>เปิด</u> | เปิด เป็นอกรรมกริยา |
| ปิด ,, ประตู                | <u>ปิด</u>  | ปิด ,, ,,           |
| วาง ,, หนังสือวางอยู่บนโต๊ะ | วาง         | วาง ,, ,,           |

ใช้เป็นสกรรมกริยา

|                                        |             |                     |
|----------------------------------------|-------------|---------------------|
| คน <u>เปิด</u> หน้าต่าง                | <u>เปิด</u> | เปิด เป็นสกรรมกริยา |
| อย่า <u>ปิด</u> ประตู                  | <u>ปิด</u>  | ปิด ,, ,,           |
| จง <u>วาง</u> หนังสือเล่มนั้นไว้บนโต๊ะ | วาง         | วาง ,, ,,           |

ก. วิเคราะห์กริยาข้ออะไร ? จงเอาวิเคราะห์กริยา



ผู้ถูกเป็นข้อความมา & ข้อ แล่อย่าให้คำกริยาซ้ำกัน.

ด. วิกตรรกกริยา คือคำกริยาที่ไม่มีเนื้อความใน  
ตัวต้องอาศัย<sup>ให้</sup>เนื้อความของศัพท์ที่อยู่ข้างท้ายเป็นหลัก  
ได้แก่คำว่า เป็น เหมือน คล้าย เท่า เป็นต้น  
ตั้งในข้อความต่อไปนี้.

- ก. ฉันยังไม่ได้เป็นทหาร ข. เขาเหมือนกับคนแก่  
ค. ท่านคล้ายกับน้องฉัน ง. ฉันเท่ากับพี่ท่าน.

คำที่มีฉันทวนประกาศเป็นวิกตรรกกริยา

ฉ. คำที่พ่วงท้ายคำวิกตรรกกริยาในภาษาไทยเป็น  
คำชนิดไรบ้าง? และชนิดไหนใช้อย่างไร?

ด. คำที่พ่วงท้ายคำวิกตรรกกริยาในภาษาไทยมัก  
จะเป็นคำนามโดยมาก เช่น เขาเป็นครู ท่านเป็นคน  
สุขภาพ ดั่งนั้น เป็นต้น บางครั้งใช้ประกอบกับคุณศัพท์  
เช่นเขาเป็นใหญ่กว่าฉัน ซึ่งหมายความว่ามีความสำคัญ  
ใหญ่ไม่ใช่รูปร่างใหญ่.

ณ. กริยานุเคราะห์ที่มี ๔ พวก ? คือ อะไรบ้าง ? พวกไหนเป็นอย่างไร ? หาตัวอย่างถูกต้องเป็นความน. พวกละ ๓ ข้อ.

ด. กริยานุเคราะห์ที่มี ๒ จำพวกตามลักษณะ คือ

(๑) พวกที่ใช้เป็นกริยานุเคราะห์อย่างเดียวได้แก่คำว่า คง พัง ลง กำลัง ขยับ ฯลฯ เช่น เขาคงมา วนัน เรากำลังขานนา ขยับเขยื้อนทำงาน เป็น

ต้น (๒) พวกกริยาอื่นที่นำมาใช้เป็นกริยานุเคราะห์ได้ในความตอน เช่น.

| กริยา | ใช้เป็นกริยาอื่น         | ใช้เป็นกริยานุเคราะห์                    |
|-------|--------------------------|------------------------------------------|
| ต้อง  | รูปนี้ <u>ต้อง</u> ตานัน | <u>ฉัน</u> <u>ต้อง</u> ทำอะไรให้ท่านก่อน |
| ถูก   | เลขนี้ <u>ถูก</u> แล้ว   | <u>เด็ก</u> <u>ถูก</u> ทำโทษ             |
| อยู่  | เรา <u>อยู่</u> ในห้อง   | เรา <u>ทำงาน</u> <u>อยู่</u>             |

ณ. กริยานุเคราะห์ที่คืออะไร ? ชักตัวอย่างมาด้วย.

ด. กริยานุเคราะห์ คือกริยาที่ใช้ช่วยกริยาอื่นให้

ได้ความครบตามระเบียบของกริยา เช่น คง จะ ถูก  
อย่า ชี เกิด ตัวอย่าง เขาคงมา ฉันจะไป ท่านถูกตี  
อย่าวิ่ง มาชี ไปเกิด.

ฉ. กริยานุเคราะห์ ผิดกับคำที่ประกอบกริยาพวก  
อื่นเป็นอย่างไร? จงอธิบาย.

ค. กริยานุเคราะห์ประกอบกริยาอื่นเพื่อช่วยให้ได้  
ความครบตามระเบียบของกริยา กล่าวคือ ครบตาม  
มาตรา กาส วาจก ได้แก่คำว่า คง จะ ถูก อย่า  
เช่นตัวอย่างว่า เขาคงตีท่าน เขาคะตีท่าน ท่านถูก  
เขาตี อย่าตีเขา.

ด. คำในความต่อไปนี้ ไหนเป็นกริยาพวกไหน?  
สังเกตได้อย่างไร? ที่ไหนจะกริยาจึงเต็มขึ้นให้เต็มด้วย.

ก. เขาคงมาบ้านฉันทอดยหนแล้ว แต่เขากระตาค  
เมียนฉัน.

ข. เขาไม่รักษาความสะอาดจึงเกิดโรคเช่นนี้.

ค. ถึงจะโรงปानโต ถ้าไม่หยิ่ง ก็ยังมีคนส่งสารบ้าง.

ง. เขากัดนิ้วฉันจะคิดว่าเขา เขาจึงไม่บอกวิชา  
แก่น.

ด. ขั ก. จะ เป็นกริยานุเคราะห์ เพราะช่วย  
กริยา มา มา เป็นชกรรมกริยา เพราะไม่มีกรรมตาม  
แล้วเป็นกริยานุเคราะห์ เพราะช่วยกริยา มา กระทำ  
เป็นชกรรมกริยา เพราะมีเม็เป็นกรรม.

ขั ข. รักษา ชกรรมกริยา มีความสะอาดเป็น  
กรรม เกิดเป็นชกรรมกริยา มีโรคเป็นกรรม

ขั ค. จะ กริยานุเคราะห์ช่วยเป็น (จะได้ในที่  
เข้าใจ) (ถึงจะเป็นคนโง่) ไม่หยิ่ง (ไม่เป็นคนหยิ่ง)  
มี ชกรรมกริยา มีคนเป็นกรรม. ส่งสาร ชกรรมกริยา  
มีเขา (จะได้ในที่เข้าใจ) เป็นกรรม.

ขั ง. กัด ชกรรมกริยา มีฉันเป็นกรรม จะ  
กริยานุเคราะห์ช่วยเป็น ซึ่งจะได้ในที่เข้าใจ (ฉันจะ  
เป็นคนดี) บอกชกรรมกริยา มีวิชาเป็นกรรม.



## บทที่ ๖

ถ. คำวิเศษณ์ คือ คำจำพวกไหน ? ใช้ประกอบ  
คำชนิดใดได้บ้าง ? หาตัวอย่างมา.

ด. คำวิเศษณ์ คือ คำที่ใช้ประกอบคำอื่นให้มีเนื้อ  
ความแปลตลกออกไป คำที่ใช้คำวิเศษณ์ประกอบนั้นได้  
แก่คำนาม สรรพนาม กริยา และวิเศษณ์ ด้วยกัน  
ตัวอย่างที่เป็นคำวิเศษณ์ เช่น ตี ชั่ว ขาว ดำ ดำ  
สูง เร็ว ช้า.

ถ. คำคุณศัพท์กับคำกริยาวิเศษณ์ต่างกันอย่างไร ?

ด. คำวิเศษณ์ที่ใช้ประกอบนามและสรรพนาม  
เรียกว่าคุณศัพท์ ถ้าคำนั้นประกอบกริยา และวิเศษณ์  
ด้วยกัน เรียกว่ากริยาวิเศษณ์.

ถ. เหตุใดจึงรวมเรียกคุณศัพท์กับกริยาวิเศษณ์  
๒ ชนิดนี้ว่าคำวิเศษณ์ ?

ด. การที่เรียกคำ ๒ ชนิดนี้รวมกันว่าวิเศษณ์ เป็น

ด้วยคำทั้ง ๒ ชนิดนี้ในภาษาไทยมีรูปอย่างเดียวกัน เมื่อ  
ยังมีได้ประกอบคำใด เช่น ตี ชั่ว ชาว ซึ่งอาจเป็นคำ  
คุณศัพท์ หรือกริยาวิเศษณ์ก็ได้ แล้วแต่ใจความของ  
ประโยค เช่น ถ้าพูดว่า คนตี ตีเป็นคนคุณศัพท์ เขาทำตี  
ตีในทันที เป็นกริยาวิเศษณ์.

ก. คุณศัพท์แบ่งออกเป็นกี่จำพวก? บอกชื่อมา.

ท. คำคุณศัพท์แบ่งออกเป็น ๖ จำพวก คือ ลักษณะ  
คุณศัพท์ ปริมาณคุณศัพท์ ตั้งชยาคุณศัพท์  
นิยมคุณศัพท์ อนิยมคุณศัพท์ ปฏิเสธคุณศัพท์.

ก. ลักษณะคุณศัพท์ คือ อะไร? บอกลักษณะ  
อย่างไรของนามบ้าง? หาตัวอย่างผูกเป็นประโยคมาให้  
ดูอย่างละ ๓ ข้อ.

ท. ลักษณะ คุณศัพท์เป็นคำคุณที่บอกลักษณะ  
ของนาม ว่าเป็นชนิดใด มีรูปพรรณสัณฐานอย่างไร  
อย่างที ๑ บอกชนิด เช่น คนชั่ว คนดี คนแก่ อย่าง  
ที ๒ บอกรส เช่น น้ำจืด น้ำกรวย ดมเปรี้ยว อย่าง

ที่ ๓ บอกสี เช่น ผ้าขาว ผ้าม่วง ผ้าแดง อย่างที่ ๔ บอก  
 พื้นฐาน เช่น โต๊ะกลม คนเตี้ย จานแบน อย่างที่ ๕  
 บอกสำคัญ เช่น น้ำร้อน น้ำเย็น น้ำอุ่น อย่างที่ ๖  
 บอกขนาด เช่น ต้นไม้ใหญ่ รอยยิ้ม ดัชนีเล็ก  
 อย่างที่ ๗ บอกอาการ เช่น คนง่วงใจ นกเหียง  
 เต็มใจ อย่างที่ ๘ บอกภาวะเช่น ปีก่อน ภายหลัง เวลา  
 นาน อย่างที่ ๙ บอกสถานที่ เช่น ระเบียง บ้านเคียง  
 ทิศใต้.

ก. ลักษณะคุณศัพท์บางคำมาจากคำชนิดไรได้  
 บ้าง?

ข. ลักษณะคุณศัพท์บางคำมาจากคำนาม เช่น  
 คนบ้า ช้างบ้าน ผ้าแพร บางคำมาจากคำกริยา เช่น  
 ดัชนีเป็น ดัชนีตาย บางคำมาจากคำประสม เช่น คน  
 ตาบอด ผัวดีกรรม เด็กผสมยา.

ค. คำนามคำกริยา เป็นคุณศัพท์ ชนิดไรได้บ้าง?  
 หาคำตัวอย่างกำกับมาด้วย.

ด. คำนามคำกริยาชื่อนำมาใช้เป็นคุณศัพท์ชนิดที่เรียกว่าลักษณคุณศัพท์ก็ได้ เช่น คำนาม บัว แพร ทอง ตัวอย่าง สัตว์บัว ผ้าแพร แหวนทอง คำกริยาตายเป็น แข่ง ตัวอย่าง ม้าตาย ม้าเป็น ม้าแข่ง เป็นต้น.

ณ. ประมาณคุณศัพท์ คือ อะไร? จัดเป็นกี่พวก อะไรบ้าง? พวกไหนใช้แปลกกันอย่างไร? หาตัวอย่าง มาด้วย.

ด. ประมาณคุณศัพท์ เป็นคุณศัพท์สำหรับบอกกำหนดต่าง ๆ จัดเป็น ๓ พวก คือ.

(๑) บอกกำหนดไม่มีจำกัด เช่น มาก น้อย หลาย ทั้งหลาย เป็นหมู่ เป็นฝูง (๒) บอกกำหนดที่จำกัด เช่น ผอง ทั้งผอง ปวง ทั้งปวง หมด ทั้งหมด บรรดา ครบ ถ้วน ชาติ เหลือ เป็นต้น (๓) บอกกำหนดแบ่งจำนวน เช่น ต่าง ต่างๆ ทุก บาง บ้าง ละ เป็นต้น บางคำประกอบหน้านามก็ได้ เช่นที่ประกอบหน้านาม ตัวอย่าง ต่างคน ปวงคน



บรรดาคน ทุกคน บางคน เป็นต้น ที่ประกอบหน้าหรือ  
หลังนามก็ได้ ตัวอย่าง คนมาก มากคน คนน้อย  
น้อยคน เป็นต้น ที่ประกอบเฉพาะหลังนามเท่านั้น  
ตัวอย่าง คนทั้งหลาย คนทั้งหมด ชนมบ้าง.

ฉ. ตั้งขยายคุณศัพท์ คือ อะไร? จัดเป็นกี่พวก?  
อะไรบ้าง? พวกไหนใช้อย่างไร? หาตัวอย่างมาด้วย.

ต. ตั้งขยายคุณศัพท์เป็น คำคุณศัพท์ บอก จำนวน  
ของนามว่ามีมากน้อยเท่าไรจัดเป็น ๒ พวก คือ,

(๑) บอกจำนวนนับของนาม เช่น หนึ่ง สอง  
สาม เตี้ยว ครึ่ง ก่อน (๒) บอกจำนวนक्रमของ  
นาม เช่น ที่หนึ่ง ที่แรก ที่สุด คำรบที่ เป็นต้น  
พวกข้อ (๑) นั้นใช้ประกอบข้างหน้าลักษณนาม  
เช่น สองตัว สามแท่ง สี่ท่อน แต่คำ หนึ่ง กับ  
เดียว โดยมากใช้ประกอบข้างหลัง ส่วนพวกข้อ (๒)  
นั้นใช้ประกอบข้างหลัง เช่น ตัวที่ ๑ ครึ่งที่ ๒ ครึ่ง  
ที่สุด.

ถ. นิยมคุณศัพท์ คือ อะไร ? จัดเป็นที่พวก ?  
อะไรบ้าง ?

ต. นิยมคุณศัพท์เป็นคำคุณศัพท์บอกความแน่นอนของนาม จัดเป็น ๒ พวก คือ.

(๑) บอกความ<sup>๕</sup>ชะเพาะ เช่น <sup>๕</sup>นี้ <sup>๕</sup>นั้น <sup>๕</sup>โน้น  
ประโยชน์ว่าปากกา<sup>๕</sup>โน้นของเขา หนังสือเล่ม<sup>๕</sup>นั้นของใคร ?  
มี<sup>๕</sup>คั่น<sup>๕</sup>นั้นของฉัน (๒) บอกความ<sup>๕</sup>ชัดเจน เช่น แน่น<sup>๕</sup>นอน  
มั่นคง ชัด<sup>๕</sup>เจน คอก (คนคอกไม่<sup>๕</sup>ไร<sup>๕</sup>สัตว์) เอง  
(ฉันเองเป็นผู้<sup>๕</sup>ทำ) แทะ (เขา<sup>๕</sup>แทะเป็นผู้<sup>๕</sup>คิด).

ถ. อนิยมคุณศัพท์ คือ อะไร ? จัดเป็นที่พวก ?  
อะไรบ้าง ?

ต. อนิยมคุณศัพท์เป็นคำคุณศัพท์ที่บอกความไม่  
แน่นอนของนาม จัดเป็นสองจำพวก จำพวกหนึ่งได้  
แก่คำว่า ไต อะไร ไร ไหน ก็ (ก็คน) ซึ่งไม่เป็น  
คำถาม ตัวอย่าง เช่น คนใด<sup>๕</sup>ผิดคน<sup>๕</sup>นั้น<sup>๕</sup>ก็<sup>๕</sup>ต้อง<sup>๕</sup>รับ<sup>๕</sup>โทษ  
สิ่ง<sup>๕</sup>ไร (อะไร) ไม่<sup>๕</sup>ดี<sup>๕</sup>ก็<sup>๕</sup>ต้อง<sup>๕</sup>รับ<sup>๕</sup>แก้<sup>๕</sup>ไร บ้าน<sup>๕</sup>ไหน<sup>๕</sup>ขาด<sup>๕</sup>เก<sup>๕</sup>ถือ

ต้องนับว่าอาภัพ เราจะไปก็คนก็ได้ อีกจำพวกหนึ่ง  
คือ คำคุณศัพท์ บอกความไม่ชี้เฉพาะ เช่น ขึ้น ขึ้นๆ  
โต-หนึ่ง หนึ่ง-โต ตัวอย่าง คนอื่นไม่ชอบท่าน ท่านเห็น  
สุนัขอื่น ๆ หรือ? ผู้ใดผู้หนึ่งก็ตามต้องมีมานะจึงจะดี.

ฉ. ปรุจฉาคุณศัพท์ คือ อะไร? และคล้ายกับ  
คำพวกไหน?

ค. ปรุจฉาคุณศัพท์ คือ คุณศัพท์ที่ใช้เป็นคำถาม  
ได้แก่คำว่า อะไร ไร ไหน ก็ ตัวอย่าง เช่น สิ่งไร?  
(อะไร)? คนอะไร? คนไหน? คำ ใด บุราณใช้  
เป็นคำถามได้ เช่น ท่านชอบสิ่งใด? เคยวันใช้คำไร  
แทน ปรุจฉาคุณศัพท์คล้ายกับคำในจำพวกปรุจฉา  
สรรพนาม ตัวอย่าง.

ใช้เป็นปรุจฉาคุณศัพท์

ท่านรักบุตรคนไหน?

เขาเป็นคนอะไร?

ท่านซื้อสิ่งไรมา?

ใช้เป็นปรุจฉาสรรพนาม

ไหนบุตรของท่าน?

อะไรอยู่ในคุ่มนี้?

(ไม่มีที่ใช้)

ถ. จงหาคำคุณศัพท์ที่เป็นคำประสมมาพดล ๒ คำพร้อมด้วยตัวอย่าง ถ้าพดลไหนหาไม่ได้ให้อธิบายเหตุ.

ต. (๑) ลักษณะคุณศัพท์ เช่น ศักดิ์สม หุหนวก  
ตัวอย่าง คนศักดิ์สม คนหุหนวก.

(๒) ปริมาณคุณศัพท์ เช่น เป็นหมู เป็นกอง  
ตัวอย่าง เด็กเป็นหมู อีซูเป็นกอง.

(๓) ดังหยาคุณศัพท์ เช่น ที่หนึ่ง ที่สุด ตัวอย่าง  
คนที่หนึ่ง คนที่สุด.

(๔) นิยมคุณศัพท์ เช่น เก่า<sup>๕</sup> ก่อน<sup>๕</sup> ตัวอย่าง  
นำ<sup>๕</sup>เก่า<sup>๕</sup> คนก่อน<sup>๕</sup>.

(๕) อนิยมคุณศัพท์ เช่น อื่น ๆ ไต ๆ ตัวอย่าง  
วันอื่น ๆ คนไต ๆ.

(๖) ปรตาคณคุณศัพท์ ไม่มีคำประสม เพราะไม่  
นิยมใช้.



ก. คุณศัพท์พวกไหนบ้างที่ใช้ประกอบหน้านาม?  
หาตัวอย่างเป็นความมาพวกละ ๒ ข้อ.

ด. (๑) ประมาณคุณศัพท์บางคำ เช่น ตัวอย่าง  
บรรดาคน ต่างคน.

(๒) ตั้งชยาคุณศัพท์บางคำนำหน้าลักษณนาม  
ตัวอย่าง ม้า ๕ ตัว ดินสี ๒ แท่ง.

ฉ. คำที่มีสัญญาประกาศต่อไปนี้เป็นคำชนิดไหน?  
พวกไหน ?

ก. อย่า ถือ คน บ้า อย่า ว่า คน เมา อย่า เข้า  
คน ผิด.

ข. บรรดา มนุษย์ ทั้งปวง นี้ คน ดี หา ยาก.

ค. คน ใด อยู่ คน นั้น ก็ ดำ มาก.

ง. ฉัน เห็น งู เท่า แขน เถื่อย เข้า รู นี้.

ด. คำที่มีสัญญาประกาศเป็นคำชนิดไหนพวกไหน  
นั้นมีเจตน์ดังต่อไปนี้ :-

ก.

ข.

| <u>คำ</u>                   | <u>พจน</u> | <u>คำ</u>            | <u>พจน</u>     |
|-----------------------------|------------|----------------------|----------------|
| อย่า กิริยา กิริยานุเคราะห์ |            | บรรดาคุณศัพท์        | ประมาณ         |
| ถือ กิริยา สังกรรมกิริยา    |            |                      | คุณศัพท์       |
| คน นาม สำนวนขนาม            |            | มนุษย์ นาม สำนวนขนาม |                |
| บ้าคุณศัพท์ ลักษณะคุณ       |            | ทั้งปวงคุณศัพท์      | ประมาณ         |
| ศัพท์                       |            |                      | คุณศัพท์       |
| ว่า กิริยา สังกรรมกิริยา    |            | ข น ,, นิยมคุณศัพท์  |                |
| เมาคุณศัพท์ ลักษณะคุณ       |            | ด ,, ลักษณะคุณศัพท์  |                |
| ศัพท์                       |            | หา กิริยา            | อกรรมกิริยา    |
| เข้า กิริยา สังกรรมกิริยา   |            | ยากกิริยาเศษณ์       | อาการกิ-       |
| ผิดคุณศัพท์ ลักษณะคุณ       |            |                      | ยาวิเศษณ์      |
| ศัพท์                       |            | ง.                   |                |
| ค.                          |            | ฉนั้นสรรพนาม         | บุรุษสรรพ-     |
| โตคุณศัพท์ อนิยมคุณ         |            |                      | นาม            |
| ศัพท์                       |            | เท่า กิริยา          | วิภคตรรกกิริยา |
|                             |            | แขน นาม              | สำนวนขนาม      |

# คำคุณศัพท์

๕๓

| คำ                       | พจน | คำ                       | พจน       |
|--------------------------|-----|--------------------------|-----------|
| อยู่ ฤๅ ฤๅ อกรรมกริยา    |     | เด็ย ฤๅ ฤๅ อกรรมกริยา    |           |
| นัยคุณศัพท์ นิยมคุณศัพท์ |     | ร นาม                    | ดามานยนาม |
| ดำมาก ,, ลักษณะ          |     | นัยคุณศัพท์ นิยมคุณศัพท์ |           |
| คุณศัพท์                 |     |                          |           |

## บทที่ ๗

ถ. กริยาวิเศษณ์คืออะไร ? ต่างกับคุณศัพท์  
อย่างไร ? มีกี่จำพวก ? บอกชื่อ.

ต. คำกริยาวิเศษณ์ คือคำวิเศษณ์ที่ใช้ประกอบ  
คำกริยาหรือคำวิเศษณ์ด้วยกัน ให้มีความแปลกออกไป  
ไป และคำอื่นๆ นอกจากคำนามและสรรพนาม เช่น  
คำว่า ต่ວນ, ຮ້າ, ມາກ ต่างกับคุณศัพท์ คือ คำคุณ  
ศัพท์ใช้ประกอบได้แต่คำนามและสรรพนามเท่านั้น แต่  
คำกริยาวิเศษณ์ใช้ประกอบคำอื่นๆ ได้ เว้นแต่คำนาม  
และสรรพนาม แบ่งออกเป็น ๘ จำพวก คือ (๑) กาล  
กริยาวิเศษณ์ (๒) สถานที่กริยาวิเศษณ์ (๓) อາ-  
การกริยาวิเศษณ์ (๔) ปริมาณกริยาวิเศษณ์  
(๕) นิยมกริยาวิเศษณ์ (๖) อนิยมกริยาวิเศษณ์  
(๗) ทัศนัยกริยาวิเศษณ์ (๘) ประติเสธกริยาวิ-  
เศษณ์ (๙) ประติษฐานกริยาวิเศษณ์.



ก. ลักษณะคุณศัพท์ ถ้านำมาใช้เป็นกริยาวิเศษณ์  
จะเป็นกริยาวิเศษณ์ ชนิดใด ? (ไม่ต้องยกตัวอย่าง)

ข. ลักษณะคุณศัพท์ ที่นำมาใช้ในกริยาวิเศษณ์  
จะเป็นกริยาวิเศษณ์ชนิดใด สถานที่กริยาวิเศษณ์ อากา  
กริยาวิเศษณ์ กาลกริยาวิเศษณ์.

ก. สถานที่กริยาวิเศษณ์ คืออะไร ?

ข. สถานที่กริยาวิเศษณ์ คือ คำกริยาวิเศษณ์ที่ใช้  
ประกอบเพื่อให้รู้สถานที่ต่างๆ ได้แก่ คำ ไกล ใกล้ ห้าง  
ตลาด กลาง (นอกกลาง) นอก ใน ใต้ เหนือ ต่าง บน.

ก. กาลกริยาวิเศษณ์ คืออะไร ? ได้แก่อะไรบ้าง  
หาตัวอย่างผูกเป็นความมา ๕ ข้อ.

ข. กาลกริยาวิเศษณ์ คือ คำกริยาวิเศษณ์ที่ใช้  
ประกอบเพื่อบอกเวลาต่างๆ ได้แก่คำว่า ช้า นาน เร็ว  
น้อย ที่หลัง ก่อน เสมอ หนึ่งๆ อีก ประเดี๋ยว  
บัดนี้ บัดนั้น พัง (พังมา) เคยวัน เมื่อนั้น ตัวอย่าง  
ฉันเดินเร็ว เจ้าเดินช้า เขามาที่หลัง ท่านไปโรงเรียน

เดิมหรือ ถิ่นจะมาถึง.

ก. อาการกริยาวิเศษณ์ คือ อะไร ? ได้แก่ คำอะไรบ้าง ? หาดตัวอย่างผูกเป็นความมา ๕ ข้อ.

ข. อาการกริยาวิเศษณ์ คือ กริยาวิเศษณ์ที่ใช้ประกอบเพื่อให้รู้ลักษณะอาการต่างๆ ได้แก่ ตี ชั่ว เลี้ย ได้ (ทำได้) ไหว (แบกไหว) ไร่ (เก็บไร่) บ่า (ตีบ่า) เรด (เต็มเรด) นก (นอนนก) ตาย (ตีตาย) ช้ำปาก (นอนช้ำปาก) รุ่มง่าม ร่องใจ รุนวาย มัว (มัวทำงาน) ทั่วอย่าง ถิ่นเคียว ร่องใจ ทำนเคียว รุ่มง่าม เขามัวทำงาน เจ้านอนช้ำปาก เข่งทำคั.

ค. ประมาณกริยาวิเศษณ์ คืออะไร ? แบ่งเป็นกี่พวก ? อะไรบ้าง ? หาดตัวอย่างผูกเป็นความมา ๕ ข้อ.

ด. ประมาณกริยาวิเศษณ์ คือ คำกริยาวิเศษณ์ที่ใช้ประกอบเพื่อบอกกำหนดต่างๆ แบ่งออกเป็น ๒ พวก คือ.

ก. บอกกำหนดไม่จำกัด เช่น มาก น้อย จุ พอ

นัก ยิ่ง หน้อย เป็นอันมาก กัน (เขาล้อกัน).

ข. บอกกำหนดจำกัด เช่น หมด ต้น ครอบถ้วน  
ขาด เกิน เหลือ จน จวน เจียน เกือบ แทบ ดัง.

ค. บอกกำหนด แบ่งความ เช่น บ้าง ต่าง (ต่าง  
คนต่างอยู่) ต่าง ๆ นานา คนละอย่าง (ดีคนละอย่าง)  
ตัวอย่าง อย่างกินๆ เขาจึงเกือบทัน ฉะนั้นดีเป็น  
อันมาก ท่านกินไม่หมด เขาจวนมา.

ด. นิยมกฤษฎาวิเศษณ์ คือ อะไร? มีกี่พวก?  
อะไรบ้าง? หาตัวอย่างผูกเป็นความมา ๕ ข้อ.

ด. นิยมกฤษฎาวิเศษณ์ คือ คำกฤษฎาวิเศษณ์ที่ใช้  
ประกอบบอกความแน่นอน ได้แก่คำว่า แต่ เฉพาะ  
จริง แท้ แน่ เทียบ ที่เดียว ดอก เสง แหะ  
ถูก ต้อง มั่นคง พวกหนึ่ง และคำประสมที่มีคำ ๕  
นั้น โน้น ลงท้าย เช่น ดังนี้ ดังนั้น เช่นโน้น อีก  
จำพวกหนึ่งตัวอย่าง เขามาแน่ ฉันทาจริง เจ้าทำดังนี้  
ฉันเขียนผิด ท่านทำถูกหรือ.

ถ. อนิยมกริยาวิเศษณ์ คือ อะไร? หาตัวอย่าง  
ผู้ถูกเป็นความมา ๕ ข้อ.

ต. อนิยมกริยาวิเศษณ์ คือ คำกริยาวิเศษณ์  
ที่ใช้ประกอบไม่บอกความแน่นอนลงไป ได้แก่คำ อะไร  
และคำที่ประสมกับคำอะไร ไร ไค เช่น อย่างไร เท่าไร  
เช่นไร เหตุไค อย่างไร ไฉน ทำไม ฉะนั้น อย่างไร  
หนึ่งอย่างไร ที่ไม่ใช่เป็นคำถาม ตัวอย่าง เช่น คน  
ด้วยอะไรเช่นนั้น ทำอย่างไรก็ได้ ไฉนฉันจึงจะไม่รู้  
เขารู้ว่าเหตุใดฉันจึงดีท่าน ท่านจะกินผักเท่าใดก็ได้ฉัน  
ไม่ว่า.

ถ. คำไค อะไร ไหน เป็นคำชนิดไรได้บ้าง?  
มีที่ใช้อย่างไรบ้าง? หาตัวอย่างกำกับมาด้วย.

ต. ก. เป็นปฤจณาสรพนาม เช่น อะไรอยู่ที่  
นั้น? ไหนบุตรท่าน?

ข. เป็นอนิยมสรพนาม เช่น ไคๆ ในโลกถ้วน  
อนิจจัง อะไรก็ได้ ไหนก็ได้.



ค. เป็นปฤจฉาคุณศัพท์ ท่านชอบตั้งใด คนอะไร  
คนไหน.

ก. ดัณฺษกริยาวิเศษณ์ คือ อะไร? หาตัวอย่าง  
ผูกเป็นความมา ๕ ข้อ.

ก. ดัณฺษกริยาวิเศษณ์ คือ คำกริยาวิเศษณ์ที่  
ใช้ประกอบเพื่อบอกความสงสัย หรือความถามโต้แย้ง  
คำพจน์นิยมกริยาวิเศษณ์ นั้นที่นำมาใช้บอกความสงสัย  
หรือความถาม เช่น ตัวอย่าง ทำอย่างไร? มี  
มากเท่าไร? เหตุไรจึงมา? ทำไมไม่มาอีก? ไฉน  
จึงนั่งเสีย?

ก. ประติษษกริยาวิเศษณ์ คือ อะไร? หาตัว  
อย่างผูกเป็นความมา ๕ ข้อ.

ค. ประติษษ กริยาวิเศษณ์ คือ คำกริยาวิเศษณ์  
ที่ใช้ประกอบสำหรับบอกห้าม เนื่อความ ของ คำที่ประ  
กอบ ได้แก่คำว่า บ บ่ ไม่ มิ (ใช้ประกอบข้างหน้า)  
มิได้ หามิได้ (ใช้ประกอบข้างหลัง) หา-ไม่ ไม่-มิได้

ไม่-หามิได้ (ใช้พร้อมคำที่ประกอบเช่นหาทำไม่ ไม่ทำ  
มิได้ ไม่ทำหามิได้) ฤ ฤา (ใช้ในคำประพันธ์ เช่น ฤ  
บังควร ไม่บังควร ฤเห็นงาม-ไม่เห็นงาม) ตัวอย่าง  
ฉันไม่ชอบเขา เขาหาชอบฉันไม่ ฉันไม่ทำหามิได้  
บ่มัประโยชน์สังคม มิได้มีปรากฏ.

ถ. ประติษฐานกริยาวิเศษณ์ คือ อะไร? มีวิธี  
ใช้อย่างไร? หาตัวอย่างผูกเป็นความมาบ้าง.

ต. ประติษฐานกริยาวิเศษณ์ คือ คำกริยาวิเศษณ์  
ที่ใช้ประกอบบอกไว้ได้แก่คำว่า จ๊ะ เจ้าข้า ขอรับ  
ขอรับกระผม ขอรับกระหม่อม พระเจ้าข้า พระพุทธ  
เจ้าข้า และมีที่ใช้เป็น ๒ อย่าง คือ :-

ก. สำหรับขานรับผู้อื่น ตัวอย่าง เมื่อมีผู้เรียก  
แล้วขานรับว่า จ้า เจ้าข้า ขอรับ หรือตอบรับคำถาม  
ผู้อื่นว่า จ๊ะ เจ้าข้า ขอรับ

ข. ใช้ขึ้นต้นหรือลงท้าย ข้อความเมื่อ พูดกับผู้อื่น  
เช่น ตัวอย่าง พระพุทธเจ้าข้าขอรับ รับได้เกล้าได้

กระหม่อม ข้าพระพุทธเจ้าชื่อนายดี เรายังจะ ใ้ นาย  
หรือหรือรับ อันใ้ นายเจ้าข้า ผมนัดหรือรับ ท่านจะ  
มาหรือ? หรือรับจะมา.

ก. พยายามหา คำประสม ที่เป็น กริยาวิเศษณ์มา  
พดละ ๒ คำ พร้อมทั้งตัวอย่างพดไหนหาไม่ได้ให้  
อ้างเหตุ.

ท. (๑) กาลกริยาวิเศษณ์ เช่น ช้านาน ที่หลัง  
ตัวอย่าง ฉันไม่มาช้านานแล้ว ท่านจะมาที่หลังอีกหรือ?

(๒) สถานที่กริยาวิเศษณ์ เช่น ไกล ๆ ใกล้ ๆ  
ตัวอย่าง ไปไกล ๆ มาใกล้ ๆ.

(๓) อาการกริยาวิเศษณ์ เช่น อ้าปาก หดัย  
ตา ตัวอย่าง นอนอ้าปาก อย่าเคียวหดัยตา.

(๔) ปริมาณกริยาวิเศษณ์ เช่น เป็นอันมาก  
คั่นละอย่าง ตัวอย่าง ฉันยินดีเป็นอันมาก เราทำคั่น  
คั่นละอย่าง.

(๕) นิยมกริยาวิเศษณ์ เช่น ถูกต้อง ตั้งนี้ ตัวอย่าง เขาทำถูกต้องแล้ว อย่าทำดังนี้.

(๖) อนิยมกริยาวิเศษณ์ เช่น อย่างไร เช่นไร ตัวอย่าง ทำอย่างไรก็ได้ คิดเห็นเช่นไรกับออกมาเกิด.

(๗) สัญสยกริยาวิเศษณ์ เช่น อย่างไร? เท่าไร? ตัวอย่าง เจ้าทำอย่างไร? เจ้ามีเท่าไร?

(๘) ประติษษกริยาวิเศษณ์ เช่น มิได้ หามิได้ ตัวอย่าง มิได้เป็นเช่นว่า ฉันไม่ชอบ หามิได้.

(๙) ประติษญากริยาวิเศษณ์ เช่น ขอรับ เจ้าข้า ตัวอย่าง ขอรับผมขอบ เจ้าข้าคตินอยู่.

ถ. คำต่อไปนี้ใช้เป็นคุณศัพท์ชนิดใดได้บ้าง และใช้เป็นกริยาวิเศษณ์ชนิดใดได้บ้าง? ผู้ก่อกำความกำกับมาด้วย.

ผิ เปวต เหล่านั้น เทียง มื้อบอน ขากะเผดก.

ด. ก. เป็นลักษณะคุณศัพท์ เช่น คนผิ คนเปวต คนมื้อบอน คนซากะเผดก.



ข. เป็นนิยมคุณศัพท์ เช่น คนเหล่านั้น นาฬิกา  
เที่ยง.

ค. เป็นกาดกริยาวิเศษณ์ เช่น เดี๋ยวเที่ยง.

ง. เป็นอาการกริยาวิเศษณ์ เช่น เล่นผี ว่างเปรต  
เล่นมือบอน เดี๋ยวระกะแตก.

## บทที่ ๘

ก. คำบุรพบท คือ อะไร? มีกี่อย่าง? บอกชื่อ.

ด. คำบุรพบท คือ คำที่อยู่หน้าบท หรือหน้าคำ  
ต่าง ๆ เช่น หน้าคำ นาม สรรพนาม หรือกริยา  
บางพวก เพื่อบอกตำแหน่งว่าคำเหล่านั้นมีหน้าที่เป็น  
อย่างไร ตัวอย่าง “เรา คั่น ด้วย มือ” ดังนี้ บุรพบท  
“ด้วย” บอกตำแหน่งของคำ “มือ” ว่ามีหน้าที่เป็น  
เครื่องมือใช้สำหรับคั่น.

คำบุรพบทจำแนกออกเป็น ๗ อย่าง คือ (๑) อาต-  
ปนบุรพบท (๒) อุปโยคบุรพบท (๓) กรณบุรพบท  
(๔) สัมประทานบุรพบท (๕) อปาทานบุรพบท  
(๖) สำนับุรพบท (๗) อธิกรณบุรพบท.

ก. คำชนิดใดบ้างที่ใช้คำบุรพบทนำหน้า? หาตัว  
อย่างกำกับมาด้วยชนิดละ ๓ คำ.



(โบราณ) เขาไปยังบ้าน เขามาสู่บ้าน เขาคิดถึงฉัน  
เขาไปกระทั้งบ้าน.

ฉ. กรณบุรพบท คือ อะไร? หาตัวอย่างมาด้วย.

ด. กรณแปลว่าเครื่องกระทำ หรือเครื่องใช้สำหรับนำหน้าคำที่เป็นเครื่องใช้หรือเป็นเครื่องเกี่ยวเนื่องไปด้วยกันก็ดี เป็นหลักหรือเป็นทางก็ดี ฉะนั้นกรณบุรพบทจึงเป็นคำที่ใช้สำหรับนำหน้าคำที่เป็นเครื่องใช้หรือเครื่องเกี่ยวเนื่องไปด้วยกัน ได้แก่คำว่า ด้วย กับ ทั้ง โดย ตาม เพราะ เหตุ ตัวอย่าง เราเห็นด้วยตา เราอยู่ด้วยกัน ฉันได้ยินกับหู เราสนทั้งเครื่องแบบ อัมหมทั้งมุ้ง เราเล่นกับฉัน เราทำโดยความซื่อ เราสอนตามแบบ ปลาหมอตายเพราะปาก.

ฉ. คำที่มีสัญญาประกาศต่อไปนี้ เป็นบุรพบทพวกไหน? หรือเป็นคำชนิดไหน? เพราะเหตุไร?

ก. เรานั่งคิดฉันนัก ข. ฉันคิดถึงเขา ค. นกบิน



พันหลังคา      ฅ. ตาดีเที่ยวตามหลาน      ง. เขาพูด  
ตามแบบ      จ. ผมขออยู่ด้วยคนหนึ่ง      ฉ. บ้านฉันอยู่  
ใกล้แม่น้ำ.

ด. ก. ชิดเป็นสถานกริยาวิเศษณ์      เพราะได้ตะ  
“กับ” ไว้ในฐานะที่เข้าใจเขาเอง.

ข. ถึงเป็นอุปโยคบุรพท. พระนำหน้า “เขา” ที่  
อยู่หลังกริยาให้ได้ความดีขึ้น.

ค. พันเป็นประมาณกริยาวิเศษณ์      เพราะได้ตะ  
“จาก” ไว้ในฐานะที่เข้าใจเขาเอง.

ฅ. ตามเป็นสกรรมกริยา เพราะมีหลานเป็นกรรม

ง. ความเป็นกรณบุรพท เพราะนำหน้าคำที่เป็น  
เครื่องใช้หรือหลัก.

จ. ด้วยเป็นกรณบุรพท เพราะเป็นเครื่องเกี่ยว  
เนื่องรวมกัน.

ฉ. ใกล้เป็นสถานกริยาวิเศษณ์      เพราะได้ตะ

“จาก” ไว้ในฐานะที่เข้าใจเขาเอง.

ถ. สัมประทานบุรพบท คือ อะไร ? ให้ตัวอย่าง.

ค. สัมประทานแปลว่ามอบให้สัมประทานบุรพบท คือบุรพบทที่ใช้นำหน้าผู้รับได้แก่คำว่า แก่ แด่ ค่ะ เมื่อ เพื่อ สำหรับ ฉะเพาะ ประโยคตัวอย่าง เรา ให้เงินแก่ฉัน เราถวายแก่พระเจ้าแผ่นดิน เราเสนอเรื่องต่อนาย เรามาเพื่อจะนอน เราทำฉะเพาะท่าน.

ถ. อปาทานบุรพบท คือ อะไร ? ได้แก่คำอะไร ? หาประโยคตัวอย่างมาด้วย.

ค. อปาทานบุรพบท คือ บุรพบทที่ใช้นำหน้าคำที่ถูกทั้ง เช่น แด่ ตั้งแต่ จาก ในประโยคว่า ฝนมาแต่ไหน เราไปเที่ยวตั้งแต่เที่ยงวัน ท่านมาจากบ้าน

ถ. สามีบุรพบท คือ อะไร ? ได้แก่คำอะไร ? หาประโยคตัวอย่างมาด้วย.

ค. สามีบุรพบท คือ บุรพบทที่ใช้นำหน้าคำที่เป็นเจ้าของ เช่น แห่ง ของ ในประโยคว่า กษัตริย์

แห่งประชาชน ประเทศของเรา.

ก. อธิกรณบุรพบท คือ อะไร ? ได้แก่คำอะไร ?  
หาประโยชน์ได้อย่างไร

ค. อธิกรณบุรพบท คือ บุรพบทที่ใช้น้ำหนักคำ  
บอกประมาณสถานที่หรือเวลา เช่น ที่ ไน นอก ก่อน  
เมื่อ ตลอด ดั้น ในประโยค ทำนองที่หน้าต่าง เรา  
เคียวในส่วน เขามาเมื่อเช้า เจ้าทำงานตลอดวัน  
ท่านทำเกาฬดวนต้นเงิน & บาท.

## บทที่ ๕

ถ. ดันขานแปลว่าอะไร ? และมีประโยชน์อย่างไร ?  
แบ่งเป็นกี่พวก.

ต. ดันขานแปลว่าต่อหรือเชื่อม คือ คำสำหรับต่อ  
ร้อยคำให้เป็นเรื่องเดียวกัน ย่อมมีลักษณะเป็น ๓ ประเภท  
คือ (๑) ใช้เชื่อมคำ (๒) ใช้เชื่อมประโยค (๓) ใช้  
เชื่อมความ ดันขานแบ่งออกเป็น ๔ จำพวก.

ถ. ดันขานแบ่งออกเป็น ๔ จำพวกมีชื่อว่าอะไร ?

ต. ดันขานแบ่งออกเป็น ๔ จำพวกมีชื่อดังต่อไปนี้  
(๑) อำนวยดันขาน (๒) พยติเรกดันขาน (๓) บัณฑิต  
ดันขาน (๔) เหตุผลดันขาน (๕) วิกิตปดัน  
ขาน (๖) ปริกิตปดันขาน (๗) อุประมาณดันขาน  
(๘) บทบุรณดันขาน.

ถ. อำนวยดันขาน คือ อะไร ? มีกี่อย่าง ? อย่าง  
ไรบ้าง ? ให้ชักตัวอย่างมาด้วย.



ค. อัญวณฉันท์ คือ คำฉันท์ที่ใช้เชื่อมให้เนื้อ  
ความคล้องตามกันเป็นทางเดียวกัน มี ๓ อย่าง คือ (๑)  
เชื่อมความที่มีเวลาต่อเนื่องกัน ได้แก่คำว่า ก็ จึง  
ครั้น....จึง ในประโยค เขาทำอะไรคนก็มักพอใจ เขา  
อาบน้ำแล้วจึงไปโรงเรียน ครั้นถึงจึงถอดเสื้อ (๒)  
เชื่อมความที่ขยายความเบื้องต้นได้แก่คำว่า ว่า ให้ คือ  
ในประโยค เขาพูดว่าท่านทำผิด ท่านพูดให้เราได้ เรา  
ต้องประพฤติดี คือ เชื้อคำนิตามารดา (๓) เชื่อมความ  
ให้รวมกัน ได้แก่คำว่า กับ และ ทั้ง....ก็ ในประโยค  
ท่านกับฉันชอบตากอากาศริมทะเล เด็กและผู้ใหญ่  
ชอบว่ายน้ำ วันหนึ่งฝนตกทั้งแดดก็ออก.

ด. พยติเรกฉันท์ คือ อะไร ? มีกี่อย่าง ? อย่าง  
ไรบ้าง ? ให้รักตัวอย่างมาด้วย.

ค. พยติเรกฉันท์ คือ ชื่อคำฉันท์ที่ใช้เชื่อม  
เนื้อความที่แย้งกัน ได้แก่ แต่ ถึง ก็ กว่า ก็ เป็นต้น  
ในประโยค น้ำขึ้นแต่ลง ถึงฉันก็ไม่ได้น้ำก็ไม่

กถ. กว่าจะถึงจะสุกก็งาไหม้ เป็นต้น.

ก. บัณฑิตชั้นชาน คือ อะไร ? มีกี่อย่าง ?  
อย่างไรบ้าง ? ให้ชักตัวอย่างมา และผูกเป็นความ  
มาด้วย.

ด. บัณฑิตชั้นชาน คือ ชื่อคำชั้นชานที่เชื่อม  
ความฝ่ายอื่นให้ติดต่อกัน ได้แก่ ฝ่าย ส่วน เป็นต้น  
ในประโยค นายคำกับนายแดงสองคนพี่น้อง นายคำ  
อยู่ช่วยบิดาทำสวน ฝ่ายนายแดงบิดาส่งไปเข้าโรงเรียน  
เรียนหนังสือ หนังสือเล่มนั้นของนาย ก. ส่วนเล่มนั้น  
เป็นของนาย ข. เป็นต้น.

ก. เหตุผลชั้นชาน คือ อะไร ? มีกี่อย่าง ? อย่างไรบ้าง ? ชักตัวอย่างมาด้วย.

ด. เหตุผลชั้นชาน คือ ชื่อคำชั้นชานที่ใช้เชื่อม  
ความที่เป็นเหตุหรือเป็นผลกัน มี ๒ อย่าง คือ (๑)  
เชื่อมความที่เป็นเหตุของความเบื้องตัน เช่น ยุงชุม  
เพราะน้ำเน่า เขามาด้วยฉันทิณี เป็นต้น (๒) เชื่อม

ความที่เป็นผลของความเบื้องต้น เช่น นำเน่ายุ่งจึงชุม  
เขาบ่้วยมากเพราะฉะนั้นเขาจึงกินอะไรไม่ได้มากเป็นต้น.

ก. วิภักตฉันท์ คือ อะไร ? มีกี่อย่าง ? อย่าง  
ไรบ้าง ? ให้ชักตัวอย่างมา.

ก. วิภักตฉันท์ คือ ชื่อคำฉันท์ที่ใช้เชื่อมความ  
ที่ให้กำหนดเขา หรือให้เด็ดอกเขาแต่ส่วนหนึ่ง มีที่ใช้  
เป็น ๒ อย่าง คือ (๑) ใช้เป็นคำถาม เช่น ท่านจะนั่ง  
หรือยืน ? (๒) ใช้ในที่ไมใช่คำถาม เช่น นายดำ หรือ  
นายแดงจะมาหาฉันวันนี้.

ข. ปฏิภักตฉันท์ คือ อะไร ? มีกี่อย่าง ? อย่าง  
ไรบ้าง ? ให้ชักตัวอย่างมา.

ข. ปฏิภักตฉันท์ คือ ชื่อคำฉันท์ที่ใช้เชื่อมความ  
ซึ่งบอกภาคคะเน หรือบอกแบ่งรับแบ่งสู้ มีที่ใช้เป็น ๒  
อย่าง คือ (๑) ใช้เชื่อมกับความที่แบ่งรับรอง เช่น  
ถ้าฝนตกฉันจะกางร่ม ฉันจะให้นายชอบต้องขยันเป็นต้น  
(๒) ใช้เชื่อมข้อความที่แบ่งประติเศษ เช่น คนเราต้อง

กินเงินแต่ไม่มีชีวิต เขาคงมาหาฉันนอกจากเขาจะป่วย.

ถ. อุประมาณฉัน คือ อะไร ? มีตัวอย่าง ? อย่างไรบ้าง ? ให้ชักตัวอย่างมา.

ท. อุประมาณฉัน คือ ชื่อคำฉันท์ที่ใช้เชื่อมความที่เปรียบเทียบกัน ดุจดัง ประหนึ่งว่า ตัวอย่าง รดิ่งดุจลมพัด เราทำประหนึ่งว่าไม่ได้ยิน.

ถ. บทบุรณฉัน คือ อะไร ? ให้ชักตัวอย่างมา

ท. บทบุรณฉัน คือ ชื่อคำฉันท์ที่ใช้เชื่อมความเพื่อช่วยเนื้อความให้บริบูรณ์เรียบร้อยตามโวหารที่ใช้พูดกัน ตัวอย่างทำไม้กับเงินถ้ามีวิชาที่คงหาได้ ทำไม้กับ เป็นบทบุรณฉัน.

ถ. ฉันท์ที่มีฉันทลักษณ์ประกาศค่อไปนี้ ชื่ออะไร ? เพราะเหตุไร ?

ท. ฉันเห็นว่าถ้าท่านไม่รักษาตัวเสียให้โรคหายขาด แล้วท่านจะต้องป่วยมาก ถึง แก่ร่างกายพิการก็เป็นได้.



ข. คนเราถึงจะหยวนช้าอย่างไรก็ดี คงจะมี<sup>๕</sup>ความ  
คิดตัวอยู่บ้างไม่มากก็น้อย.

ค. นกต่าง ๆ เมื่อออกจาก<sup>๕</sup>ฟองแล้ว ยังต้องให้  
พ่อแม่เลี้ยงอยู่จน<sup>๕</sup>บินได้ แต่เท่าหรือตะพานน้ำ พอ  
ออกจากฟองก็หากินได้ทีเดียว.

ง. โทษของผู้ถึงจะมีเพียงเล็กน้อย ก็เห็นเป็น  
มาก ส่วนโทษของคนดีถึงจะมากก็ดูเป็น<sup>๕</sup>น้อยบางทีก็  
ไม่เห็นเลย<sup>๕</sup>เลยเหมือน<sup>๕</sup>กับตาแดง กับตาของ ตัวเองไม่  
เห็น<sup>๕</sup>ฉะนั้น.

จ. คนต้องรู้จักผิดและชอบบ้างนอกจากจะเป็นบ้า.

ด. ดังต่อไปนี้.

ก. ๑. ว่าเป็นอัน<sup>๕</sup>ช่วย<sup>๕</sup>ฉัน<sup>๕</sup>ชาน เพราะ<sup>๕</sup>เชื่อม<sup>๕</sup>ความ<sup>๕</sup>ที่  
ขยาย<sup>๕</sup>ความ<sup>๕</sup>เบ<sup>๕</sup>ของ<sup>๕</sup>ฉัน.

๒. ถ้าเป็น<sup>๕</sup>ปรี<sup>๕</sup>กั<sup>๕</sup>ด<sup>๕</sup>ป<sup>๕</sup>ฉัน<sup>๕</sup>ชาน เพราะ<sup>๕</sup>เชื่อม<sup>๕</sup>ความ<sup>๕</sup>ที่  
แบ่ง<sup>๕</sup>รับ<sup>๕</sup>ร<sup>๕</sup>อง.

๓. ให้เป็นเหมือนคำ ๓
๔. ถึงแก่เป็นเหตุผดอันชาน เพราะเชื่อม  
ความที่เป็นผลของความเบื้องต้น.
๕. ก็เป็นได้เป็นอันวยอันชาน เพราะเชื่อม  
ความให้รวมกัน.
- ข. ๖. ถึงเป็นบทบรรณอันชาน เพราะเชื่อมความ  
ให้บริบูรณ์.
๗. ก็ดเป็นเหมือนคำ ๕.
๘. ก็เป็นวิภักตปอันชาน เพราะเชื่อมความที่  
ให้เลือก.
- ก. ๙. เมื่อเป็นอันวยอันชาน เพราะเชื่อมความ  
ที่คดเอง.
๓๐. จนเป็นเหมือนคำ ๔.
๓๑. แต่เป็นพยัคิเรกอันชาน เพราะเชื่อมเนื้อ  
ความที่แย้งกัน.
๓๒. หรือเป็นเหมือนคำ ๘.

๓๓. พอเป็นเหมือนคำ ๘.

๓๔. ก็เป็นอันวยดัชนีฐาน เพราะเชื่อมความที่  
เวลาต่อเนื่องกัน.

ง. ๓๕-๓๖. ถึง-ก็ เป็นพยัคิเรกดัชนีฐาน เพราะ  
เชื่อมเนื้อความที่แย้งกัน.

๓๗. ส่วนเป็นบั๊กษานตรดัชนีฐาน เพราะเชื่อม  
ความฝ่ายอื่นให้ต่อกัน.

๓๘-๓๙. ถึง-ก็ เป็นเหมือนคำ ๓๕-๓๖.

๔๐. ก็ เป็นเหมือนคำ ๓๔.

๔๑. เหมือนกับเป็นอุปปรมาณดัชนีฐาน เพราะ  
เชื่อมความที่เปรียบเทียบกัน.

๔๒. ฉะนั้น เป็นเหมือนคำ ๔.

๔๓. และ เป็นเหมือนคำ ๕.

๔๔. นอกจากเป็นปริกัถปดัชนีฐาน เพราะเชื่อม  
ความที่แบ่งประติเศษ.

## บทที่ ๑๐

ถ. คำอุทาน คือ อะไร ? แบ่งเป็นกี่พวก ? บอกชื่อ ชักตัวอย่าง.

ต. คำอุทาน คือ เสียงที่เปล่ง ออกมาแต่ในทันที หมายความว่า คำที่แสดงอาการ หรือความรู้สึกของผู้พูด หรือเสียงของวัตถุที่ดัง หรือสัตว์ร้อง คำอุทานแบ่งออกเป็น ๓ พวก คือ (๑) อุทานบอกอาการ (๒) อุทานบอกตำแหน่ง (๓) อุทานสร้อยบท ตัวอย่างคำอุทานที่แสดงบอกอาการได้แก่คำ เฮ้ย! นั่นแน่! เหม่! เอ๊ะ! อนิจจา! อ้อ! คำอุทานที่บอกตำแหน่งได้แก่คำ เหน่ง! เป๋รียง! กระจ่าง! คำอุทานที่เป็นสร้อยบทได้แก่คำที่ต่อเติม ซึ่งผู้พูดไม่ประสงค์จะให้แปลคำนั้นเลย เช่น เต้า แหมน และผา ในคำอุทกเต้า แหมนน แดรผา.



ก. อุทานส์ร้อยบทนั้นมีอย่างไรบ้าง? หาตัวอย่าง  
ผู้เป็นความมาบ้าง และมีที่สังเกตอย่างไร?

ค. อุทานส์ร้อยบทนั้นมี ๒ อย่าง คือ ๑. อยู่หลัง  
คำพูด เช่น ท่านมีลูกเต้ามาก เขามีแสนแสนงานน่าดู  
ควรเรียนเลขาไว้ให้ชำนาญ ไม่ดื่มดองดื่มดองดื่มดอง  
เลย หน้าหน้าควรหาเรือแพไว้พายเล่น ๒. อยู่หน้าคำพูด  
เช่น ชาวรวิชาววังช่างมีกวียาสุภาพจริง ๆ จงพูดให้  
เข้ออกเข้ใจดีกน้อย เราเห็นเต็มหูเต็มตา.

จงสังเกตว่าผู้พูดไม่มีความประสงค์จะบอกความ เป็น  
แต่กล่าวให้คิดของจริง หรือให้เย็นออกไป เพราะ  
คำภาษาไทยมีพยางค์น้อย พูดหมดเสียงเร็ว ถ้าหาก  
ว่าคำที่กล่าวนั้นมี เนื้อความเข้ารูป เป็นเรื่องเดียวกันได้  
ก็ไม่นับว่าเป็นอุทานส์ร้อยบท เช่น เขามีลูกมีหลาน  
คนมีตาไว้แล้วทำไมจึงไม่ดูไม่ดูแลให้ดี.

ก. คำอุทานพวกไหนต้องใช้ไม้ยักเจ็ยักกำกับและ  
พวกไหนไม่ต้อง? เพราะเหตุไร?

ด. คำอุทานบอกอาการ อุทานบอกตำแหน่ง ที่มี  
ไม้เอกเจ็ยกำกับอยู่นั้น เป็นเพราะต้องการทำเสียงให้  
เหมือนกับจริง ๆ ถ้าเป็นคำที่ใช้สอดคล้องในระวางถ้อย  
คำเพื่อความสละสลวยขึ้น หรือถ้าเป็นคำอุทานสร้อย  
บท ไม่ต้องมีไม้เอกเจ็ยกำกับ เพราะไม่ต้องทำเสียง  
ให้เหมือนกับเสียงพูดจริง ๆ.

ถ. คำที่มีสัญญาประกาศต่อไปนี้ เป็นคำชนิดไร?  
ถ้าเป็นอุทานควรใส่ไม้เอกเจ็ย ก็ให้ใส่กำกับมาด้วย.

ก. ไครบน พึมพำ อยู่ในห้อง? ข. ฝนตก ปรอย ๆ  
ไม่ขาดเม็ด ค. ไก่ขันเสียง แจ้ว จับใจ ง. พุดไม้เป็น  
เรื่อง เป็นราว จ. ประเพณีไม่ ชื้อ ไม่ ตรง ฉ. นอนจน  
สาย จนเที่ยง ช. นายแดง นั้นแกทำอะไร ซ. กรรม ๆ  
เตือนนั้นขาดหมด.

ด. พึมพำเป็นอาการกริยาวิเศษณ์ ปรอย ๆ อาการ  
กริยาวิเศษณ์ แจ้ว อาการกริยาวิเศษณ์ เป็นราว  
อุทานสร้อยบท ไม่ตรง เป็นอุทานสร้อยบท จนเที่ยง

อุทานด้อยบทร นายแดง ชาตปนบุรพบท กรรมๆ!

อุทานบอกอาการ

ก. คำอุทานที่บอกอาการนั้นมีอย่างไรบ้าง? เขียน  
มาให้ดูอย่างละ ๓ คำ และผูกเป็นความกำกับมาด้วย.

ข. อุทานบอกอาการนั้นมีเป็น ๒ อย่าง คือ.

๑. ใช้บอกอาการในเวลาดูตจากัน เช่น เอ๊ะ ชี่ย  
ไ้ เป็นต้น ตัวอย่าง เอ๊ะ! ท่านทำการบ้านแล้วหรือ?  
ชี่ย! อะไรเกิดขึ้นแล้ว ไ้! อย่าไปเที่ยวอีกเลย เป็นต้น

๒. ใช้แสดงลงในระหว่างถ้อยคำเพื่อให้ถ้อยคำเหล่านี้  
นั้นส่งต่อด้วยชน เช่น นา แะ เฮย เป็นต้น ตัวอย่าง  
เกิดนา จริงแะ พ่อเฮย.

ก. คำอุทานบอกดำเนียงนั้นมีอย่างไรบ้าง? เขียน  
มาให้ดู ๕ คำ หาตัวอย่างผูกเป็นความมาด้วย.

ข. คำอุทานบอกดำเนียงนั้นมีเป็นอย่างไรได้  
แก้คำว่า กระต๊าก! ฮือๆ! เหง้ง! เบ๊รียง! ตัง!  
ตัวอย่าง แม่ไ้ร้องกระต๊าก! คนใช้ควางฮือๆ! ตั้

ระฆังดังเหว่ง ! พ้าผ่าเป็รียง ! บนต้นตัง !

ถ. คำอุทานบอกตำแหน่งนั้น คล้ายคลึงกับคำศัพท์ไหนบ้าง ? จะสังเกตได้อย่างไร ? หาตัวอย่างผู้ทเป็นความเทียบกันมาให้ดู.

ค. อุทานบอกตำแหน่งนั้นมีลักษณะคล้ายกับคำอาการกริยาวิเศษณ์บางพวก จะสังเกตได้ว่ากริยาวิเศษณ์พวกนั้นบอกแต่อาการว่าเป็นอย่างไรหาได้บอกตำแหน่งว่าเป็นอย่างไร ดังอย่างไร ตัวอย่าง.

| ที่ใช้เป็นอุทาน  | ที่ใช้เป็นอาการกริยาวิเศษณ์ |
|------------------|-----------------------------|
| วืงคัก ๆ !       | วืงจื                       |
| กระโดดพื้ม !     | กระโดดแผ่ดว                 |
| เต็นตึงตึง !     | เต็นหยอย                    |
| คบผาง !          | คบฉาด                       |
| ไก่อ้นเฮ็กเฮ็ก ! | ไก่อ้นเจ็ย                  |



## บทที่ ๑๑

ก. การแบ่ง ชนิด คำไทย มีรูปโครง คล้ายภาษา  
ไหน? เพราะเหตุไร?

ด. การแบ่ง ชนิดคำไทย มีรูปโครง คล้ายคลึงกับ  
ภาษาอังกฤษ เพราะภาษาอังกฤษแบ่งคำของเขาออกเป็น  
เป็นชนิดต่าง ๆ กัน ๘ ชนิดมีชื่อดังนี้.

๑. Noun ได้แก่ นาม.

๒. Pronoun ได้แก่ สรรพนาม.

๓. Verb ได้แก่ กริยา.

๔. Adverb ได้แก่ กริยาวิเศษณ์.

๕. Adjective ได้แก่ คุณศัพท์.

๖. Preposition ได้แก่ บุรพบท.

๗. Conjunction ได้แก่ สันธาน.

๘. Interjection ได้แก่ อุทาน.

ก. คำว่าดีและฉันส่งกฤต กล่าวโดยย่อแบ่งเป็นกี่  
ชนิด? บอกชื่อ.

ด. คำว่าดีและฉันส่งกฤต กล่าวโดยย่อแบ่งออกเป็น  
เป็น ๓ ชนิด คือ (๑) นาม (๒) อพยยศัพท์ (๓) กริยา.

ก. คำนาม คือ อะไร? มีกี่อย่างด้วยกันและอย่างไร  
ไหนตรงกับคำชนิดใดในภาษาไทย และเหตุไรจึงจัด  
เป็นพวกเดียวกัน?

ด. คำนามในภาษาบาลี และฉันส่งกฤตนั้น คือ  
คำชนิดหนึ่งอาจเป็นคำนาม คุณศัพท์ หรือสรรพนาม  
อย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ เพราะเขาเรียกชื่อรวมกันไว้  
นามแบ่งออกเป็น ๓ พวก คือ (๑) นามนาม  
(๒) คุณนาม (๓) สรรพนาม.

นามนาม ตรงกับ นาม ในภาษาไทย.

คุณนาม ตรงกับ คุณศัพท์ ในภาษาไทย

สรรพนาม ตรงกับ สรรพนาม ในภาษาไทย.

เหตุที่คำนามทั้ง ๓ พวกนี้มีวิธีเปลี่ยนแปลงรูปตาม

ตั้งค พจน์ การก อย่างเดียวกันจึงจัดไว้ว่าเป็นพวก  
เดียวกัน คือ นาม.

ถ. อพยยศัพท์ คือ อะไร? มีกี่อย่าง? อย่าง  
ไหนคล้ายกับคำไทยชนิดไร?

ต. อพยยศัพท์ คือ คำพวกหนึ่งซึ่งไม่มีวิधिเปลี่ยน  
แปลงรูปเป็นอย่างอื่นได้อย่างนาม อพยยศัพท์<sup>๕</sup>นี้แบ่ง  
ออกเป็น ๒ พวก คือ (๑) อุปสรรค (๒) นิบาต  
อุปสรรค<sup>๕</sup>คล้ายกับคำวิเศษณ์ ใช้สำหรับประกอบหน้า  
ศัพท์ ส่วนนิบาต<sup>๕</sup>นี้มีลักษณะคล้ายกับคำสันธานสำหรับ  
ใช้เชื่อมความ หรือคำให้ติดต่อกัน.

ถ. คำกริยาในมาดีและสันสกฤตมีกี่อย่าง? อย่าง  
ไรบ้าง? และเรานำมาใช้ในภาษาไทยอย่างไร?

ต. คำกริยาในมาดีและสันสกฤตมี ๒ อย่าง คือ  
(๑) กริยาอาชยาค (๒) กริยาภิกคก กริยาอาชยาค  
เป็นกริยาใหญ่ของประโยคมีวิधिเปลี่ยนแปลงรูปยุ่งยาก  
มาก เราไม่ใคร่นำมาใช้ในภาษาไทยนัก ถึงจะมี

บ้างก็มักจะทงวิภคิต์ บ้างจึย ที่ประกอบข้างท้ายเดีย  
เช่น โจเทติ โจทยติ (พ้อง) ใช้แต่เพียงว่า โจท  
โจทย เป็นคัน ส่วนกริยาภคิต์นั้นมิวัชเปลี่ยนรูปอย่าง  
เดียวกับคำนามผิดกับอาชยาตมาก แต่ใช้เป็นกริยาได้  
อย่างเดียวกัน และเรานำมาใช้ในภาษาไทยมาก.

ถ. คำบาดีและสันตฤคิต์ที่เรานำมาใช้ในภาษาไทย  
นั้นใช้ตรงกับสระนิคฺของเข หรืออย่างไร? อธิบายหา  
ควอย่างเทียบเคียงมาให้ดูบ้าง.

ต. คำบาดีและสันตฤคิต์ที่เรานำมาใช้ในภาษาไทย  
นั้นเรามักจะลดวิภคิต์ที่ประกอบข้างท้ายออกเดีย เช่น  
ชโน ชนา ชนึ ชเน ฯลฯ เราใช้ว่า ชน ซึ่งเป็น  
แค่รูปศัพท์เดิมเท่านั้น.

ถ. คำภคิต์ คือ อะไร? มีกี่อย่าง? อย่างไรบ้าง?  
หาตัวอย่างคำภคิต์มาบ้าง.

ต. คำภคิต์นั้น คือ คำพวกหนึ่งเปลี่ยนแปลงตาม  
คำเรภคิต์ คำภคิต์มี ๒ อย่าง คือ (๑) นามภคิต์



(๒) กริยาภิกตฺ เช่น ภาว ภาวนา มรณ มวร-  
คณ เป็นนามภิกตฺ คต ฤคต สุต จิ-ชีวิต เป็น  
กริยาภิกตฺ.

ถ. คำนำดีและ สันสกฤตที่ ไทย นำมาใช้เป็นกริยา  
นั้นโดยมากเป็นคำชนิดไหนในภาษาเดิมของเขา? หา  
ตัวอย่างมาบ้าง.

ด. คำนำดีและสันสกฤต ที่ ไทยนำมาใช้ เป็นกริยา  
นั้นโดยมากมักจะเป็นคำนามในภาษาเดิมของเขา เพราะ  
ไม่มีเครื่องประกอบรุงรังคังคำกริยาของเขา ตัวอย่าง  
เทศนา ปตฺตนา ภาวนา ชาราณา ซึ่งตรงกับคำไทย  
ที่ชื่อว่า เทศน์หรือเทศนา ปรารภนา ภาวนา ชาราณา

ถ. คำธาตุ คือ อะไร? หาคำธาตุมาให้ดูบ้าง  
และคำหนึ่งเปลี่ยนแปลงให้เป็นคำภิกตฺ ได้อย่างไรบ้าง?  
เขียนมาตามแต่จะได้.

ด. คำธาตุ คือ คำจำพวกหนึ่งที่เรารู้จักว่าราก-  
ศัพท์ เช่น มร (นำดี) มฤ (สันสกฤต) แปลว่า

ตายเปลี่ยนเป็นคำกิตก์ได้ อ-มร มรณ มจจุ อ-มต  
 อ-มฤต ๑ ๓ ๑ เป็นต้น ๕ แปลว่าทั้งเปลี่ยนใช้เป็น  
 คำกิตก์ได้ ๕๓ ส่วน ส่วนนี้ ๓๕๓.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

หนังสือที่มีรายชื่อต่อไปนี้ มีขายที่บ้านเลขที่ ๒๐๗๔  
ถนนรองเมืองซอยที่ ๕ จังหวัดพระนคร ถ้าสั่งให้ส่ง  
ทางไปรษณีย์คราวละไม่ต่ำกว่าสี่เล่ม จะไม่คิดส่ง  
ค่าส่ง ถ้ามารับเองจะได้สี่เล่มหนึ่ง ไปรตมีหนังสือ  
ติดต่อกับผู้แต่ง.

| รายชื่อหนังสือแบบเรียนของหลวงต้นทัศนวิทยาจารย์ |   | ราคาเล่มละ ๓๐ สตางค์ |   |
|------------------------------------------------|---|----------------------|---|
| เลขคณิต ในใจ                                   |   |                      |   |
| เลขคณิต อย่างลึก                               | " | " ๓๐                 | " |
| หนังสืออ่านความรู้รอบตัว                       | " | " ๕๐                 | " |
| คู่มือช่วยการอ่านภาษาอังกฤษ                    | " | " ๒๕                 | " |
| (ใช้แทนแบบเรียนเองเล่มหนึ่ง)                   |   |                      |   |
| แบบเรียนเองเล่ม ๒                              | " | " ๓๐                 | " |
| (เรียนอังกฤษ)                                  |   |                      |   |
| แบบเรียนง่าย ก ข ก กา                          | " | " ๕                  | " |
| แบบเรียนเหมาะ ก ข ก กา                         | " | " ๕                  | " |
| นิทานเรื่องสุนัข                               | " | " ๕                  | " |
| แบบตอบคำถามสยามไวยากรณ์                        |   |                      |   |
| ฉวิวิภาค                                       | " | " ๒๕                 | " |

๓๘๙



( ฉันทนา )

# ใบอนุญาตให้ ใช้แบบเรียน

ฉบับที่ ๔๔/๕๐๐

วันที่ ๓๔ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๖

หนังสือแบบหัดเขียนคำถามคำถามโดยอักษรไทยวิจิตร  
ของหลวงอินทวิจิตรยาสดาณ พินิจครั้งที่หนึ่ง จำนวน  
หนึ่งพันฉบับ ใน พ.ศ. ๒๕๒๖

เจ้าหน้าที่ได้ตรวจสอบแล้ว อนุญาตให้ใช้ในโรงเรียนได้

(ลงนาม) เจ้าพระยาธรรมศักดิ์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ

(ให้ใช้เฉพาะในอาคารที่มีกฏระเบียบเท่านั้น)

และห้ามมิให้นำไปอนุญาต

ไปพิมพ์ในหนังสือหรือสื่ออื่นที่มีได้รับอนุญาตเป็นอันขาด